

Tobakskontroll - genomförande av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2004/05:118 Tobakskontroll – genomförande av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll m.m. Vidare behandlas 13 motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen samt 10 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2004.

Utskottet delar regeringens uppfattning att riksdagen bör godkänna WHO:s ramkonvention om tobakskontroll m.m. Utskottet ställer sig vidare, med den ändring som framgår av *bilaga 3*, bakom regeringens förslag till ändringar i tobakslagen (1993:581). För att tillverkare m.fl. som är berörda av bestämmelsen om att förpackningar om färre än 19 cigaretter inte skall få säljas till konsumenter skall ges skäligt rådrum anser utskottet dock att 12 b § inte bör träda i kraft före utgången av 2005. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Företrädare för Läkare mot tobak har vid sammanträde den 19 april 2005 framfört synpunkter i ärendet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2005 utom såvitt avser 12 b § tobakslagen som träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

I betänkandet finns 11 reservationer och 3 särskilda yttranden.

.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	7
Utskottets överväganden.....	9
Sveriges tillträde till konventionen.....	9
Utskottets ställningstagande.....	10
Förstärkt tobakskontroll.....	10
Skydd för minderåriga.....	10
Utskottets ställningstagande.....	11
Reklam och annan marknadsföring.....	13
Utskottets ställningstagande.....	15
Sponsring.....	15
Utskottets ställningstagande.....	16
Uppgifter om kostnader för reklam.....	16
Utskottets ställningstagande.....	17
Ansvar.....	17
Utskottets ställningstagande.....	18
Tillsyn m.m.....	18
Utskottets ställningstagande.....	20
Lagförslaget i övrigt.....	21
Tobaksförebyggande arbete m.m.....	21
Utskottets ställningstagande.....	25
Reservationer.....	28
1. Godkännande av konventionen, punkt 1 (m).....	28
2. Skydd för minderåriga, punkt 2 (m).....	28
3. Utförande av ålderskontroll i vissa fall, punkt 3 (m).....	29
4. Reklam och annan marknadsföring, punkt 4 (m).....	29
5. Sponsring, punkt 5 (fp, kd, c).....	30
6. Sponsring, punkt 5 (m).....	31
7. Uppgifter om kostnader för reklam, punkt 6 (m).....	31
8. Tillsyn, punkt 8 (kd, c).....	32
9. Försäljningstillstånd, punkt 9 (kd).....	32
10. Nikotinersättningsmedel, punkt 11 (m, fp, kd, c).....	33
11. Undantag från rökförbudet, punkt 17 (fp).....	33
Särskilda yttranden.....	35
1. Tillsyn, punkt 8 (fp).....	35
2. Tillsyn, punkt 8 (mp).....	35
3. Nationellt samordningsansvar, punkt 13 (m).....	35
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	36
Propositionen.....	36
Följdmotioner.....	36
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	37
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	39

<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag.....	47
<i>Bilaga 4</i>	
Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll.....	48
<i>Bilaga 5</i>	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/33/EG.....	75
<i>Bilaga 6</i>	
Rådets rekommendation 2003/54/EG.....	81

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Godkännande av konventionen

Riksdagen godkänner Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 1 och avslår motion 2004/05:So31 yrkande 2.

Reservation 1 (m)

2. Skydd för minderåriga

Riksdagen antar 12–12 b §§ regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581), med den ändring av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna punkterna 1 och 3 som utskottet föreslår i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och avslår motion 2004/05:So31 yrkande 3.

Reservation 2 (m)

3. Utförande av ålderskontroll i vissa fall

Riksdagen avslår motion 2004/05:So31 yrkande 4.

Reservation 3 (m)

4. Reklam och annan marknadsföring

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) 14 och 14 a §§ lag om ändring i tobakslagen (1993:581),
- b) punkt 2 ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och avslår motion 2004/05:So31 yrkande 5.

Reservation 4 (m)

5. Sponsring

Riksdagen antar 14 b § regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och avslår motion 2004/05:So31 yrkande 6.

Reservation 5 (fp, kd, c)

Reservation 6 (m)

6. Uppgifter om kostnader för reklam

Riksdagen antar 18 b § regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och avslår motion 2004/05:So31 yrkande 7.

Reservation 7 (m)

7. Ansvar

Riksdagen antar 27 § regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och avslår motion 2004/05:So442.

8. Tillsyn

Riksdagen antar 12 c, 19 och 19 a §§ regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och avslår motion 2004/05:So30 yrkande 2.

Reservation 8 (kd, c)

9. Försäljningstillstånd

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So30 yrkande 1 och 2004/05:So563 yrkande 1.

Reservation 9 (kd)

10. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581) i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del.

11. Nikotinersättningsmedel

Riksdagen avslår motion 2004/05:So31 yrkande 1.

Reservation 10 (m, fp, kd, c)

12. Jordbruksstödet till tobaksodling

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K431 yrkande 17 i denna del och 2004/05:So32 yrkande 2.

13. Nationellt samordningsansvar

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So30 yrkande 4 och 2004/05:So32 yrkande 1.

14. Informationskampanj

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So30 yrkande 3, 2004/05:So333 och 2004/05:So491.

15. Rökavvänjning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So406, 2004/05:So563 yrkande 2 och 2004/05:So619.

16. Rökfria spelmiljöer

Riksdagen avslår motion 2004/05:So449.

17. Undantag från rökförbudet

Riksdagen avslår motion 2004/05:So219.

Reservation 11 (fp)

Stockholm den 10 maj 2005

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Jan Lindholm (mp), Martin Nilsson (s), Jan Emanuel Johansson (s), Maud Ekendahl (m), Marita Aronson (fp), Ulrik Lindgren (kd), Gunilla Wahlén (v) och Gabriel Romanus (fp).

Redogörelse för ärendet

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den av Världshälsoorganisationens världshälsoförsamling den 21 maj 2003 antagna ramkonventionen om tobakskontroll. Konventionen öppnades för undertecknande i Genève den 17 juni 2003. Undertecknandet skedde den 17 juni 2003. Konventionen har undertecknats av 24 av EU:s medlemsstater. Konventionen ger stöd till enskilda länder att utveckla sin nationella lagstiftning och politik och är en regelsamling för de områden som påverkar tobakskonsumtionen. Länderna kan ha strängare nationell lagstiftning.

Förslagen i propositionen avser att nationellt genomföra tre internationella dokument. För det första WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, för det andra Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/33/EG av den 26 maj 2003 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror och för det tredje ministerrådets rekommendation 2003/54/EG av den 2 december 2002 om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektiv tobakskontroll.

I propositionen lämnar regeringen även förslag till vissa ändringar i tobakslagen (1993:581).

Förslagen innebär att det på varje försäljningsställe för tobaksvaror skall finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år. Tobaksvaror som säljs till konsumenter skall tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, via postorder eller liknande. Tobaksvaror som säljs till konsumenter får inte tillhandahållas i form av lösa cigaretter eller i förpackningar om färre än 19 cigaretter. Därutöver föreslås att tobakslagens nuvarande regler om förbud mot kommersiella annonser i tryckta skrifter och i radio- och tv-program utvidgas till att omfatta även andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) är tillämplig. Dessutom utformas även reglerna om marknadsföring av andra varor med användning av varukännetecken för tobaksvaror, s.k. indirekt tobaksreklam, på motsvarande sätt. All marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter förbjuds, med undantag av grundlagsskyddad rätt till marknadsföring i tryckta skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen (TF) är tillämplig eller i överföringar eller tekniska upptagningar, som omfattas av YGL, med undantag av marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning samt med undantag av måttfulla kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen för tobaksvaror.

Anordningar för utomhusreklam som är i bruk vid lagens ikraftträdande får användas till utgången av 2005. Tobaksvaror i förpackningar om färre än 19 cigaretter får fortsätta att tillhandahållas konsumenter längst till utgången av 2005.

Vidare föreslås att tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror inte får sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om sponsringen kan antas medföra att avsättningen av tobaksvaror främjas.

I propositionen föreslås också att tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror skall, till Statens folkhälsoinstitut, lämna uppgifter om de kostnader som de har haft för reklam, marknadsföring och sponsring för sådana varor. Regeringen föreslås få meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighetens omfattning.

Regeringen föreslår också i propositionen att tobakslagens inledande paragraf skall utvidgas till att även omfatta exponering för tobaksrök.

Kommunerna föreslås få ansvaret för den omedelbara tillsynen över marknadsföringen av tobaksvaror vid försäljningsställena. Konsumentombudsmannens ansvar föreslås bli förtydligat. Konsumentverket föreslås även fortsättningsvis vara central tillsynsmyndighet för marknadsföring av tobaksvaror på försäljningsställena. Länsstyrelsernas ansvar för att stödja kommunerna och främja samarbete föreslås bli förtydligat i tobakslagen. I propositionen föreslås även att en näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter skall utöva särskild tillsyn (egentillsyn) över försäljningen och ansvara för att det skall finnas ett för verksamheten lämpligt program. Bestämmelserna i 11 § tobakslagen om förbud mot att i näringsverksamhet inom landet tillhandahålla konsumenter tobaksvaror som saknar varningstexter eller innehållsdeklaration eller om text eller deklaration är uppenbart oriktig straffsanktioneras. Den som uppsåtligen bryter mot förbudet döms för olovlig tobaksförsäljning till böter eller fängelse i högst sex månader.

Slutligen gör regeringen bedömningen att Statens folkhälsoinstitut bör få i uppdrag att samla in de uppgifter som skall ingå i den nationella rapporteringen enligt konventionen, och ge regeringen det underlag som behövs.

Regeringen föreslår att lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2005.

Utskottets överväganden

Sveriges tillträde till konventionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna konventionen. Ett motionsyrkande av motsatt innebörd bör därmed avslås.

Jämför reservation 1 (m).

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll. Enligt 10 kap. 2 § regeringsformen får regeringen inte ingå bindande överenskommelse utan att riksdagen har godkänt denna, om överenskommelsen förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller i övrigt gäller ämne i vilket riksdagen skall besluta. Detsamma gäller om överenskommelsen är av större vikt. Enligt regeringens uppfattning är den nu aktuella konventionen av sådan vikt att den redan på grund härav bör underställas riksdagen för godkännande.

Ramkonventionen utgör en bas för det globala arbetet med tobakskontroll. Den globala ökningen av tobakskonsumtionen leder till en ökad ohälsa. Globalt samarbete är avgörande för att arbete mot ohälsa orsakad av tobak skall bli framgångsrikt, eftersom faktorer som påverkar tobakskonsumtionen i allt större utsträckning är gränsöverskridande. Konventionen utgör ett stöd och en vägledning till enskilda stater att utveckla nationell lagstiftning och visar på hur olika de faktorer som påverkar tobakskonsumtionen kan hanteras. Länderna kan ha strängare nationell lagstiftning. Protokoll kan i framtiden komma att utvecklas för frågor som behöver regleras mer detaljerat. Reservationer kan inte lämnas till konventionen. Endast konventionsparter kommer att kunna ansluta sig till framtida protokoll.

Motion

I motion So31 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar att inte godkänna WHO:s ramkonvention om tobakskontroll (yrkande 2). Motionärerna anför att Världshälsoorganisationens ramkonvention för tobakskontroll är onödigt detaljerad och att de åtgärder som föreslås riskerar att i flera avseenden motverka sitt syfte. Motionärerna pekar bl.a. på det totala marknadsföringsförbudet i artikel 13:2. Motionärerna anför vidare att många av de förslag som presenteras i konventionen är bra och att ett stort antal av artiklarna redan är implementerade i svensk lagstiftning. Eftersom konventionen dock enbart kan förkastas eller antas i sin helhet, bör riksdagen avstå från att godkänna konventionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser mycket positivt på att WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, efter flera års förhandlingar, antogs våren 2003. Utskottet följde förhandlingsarbetet såtillvida att den svenska chefsförhandlaren vid tre tillfällen informerat utskottet om förhandlingsläget. Konventionen är ett utomordentligt viktigt redskap för det fortsatta arbetet att globalt minska tobaksbruket. Utskottet anser följaktligen att riksdagen bör godkänna konventionen. Vid denna bedömning bör motion So31 (m) yrkande 2 avslås.

Förstärkt tobakskontroll

Skydd för minderåriga

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att det dels på varje försäljningsställe för tobaksvaror skall finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år, dels att tobaksvaror som säljs till konsumenter skall tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder, dels ock att tobaksvaror som säljs till konsumenter inte skall få tillhandahållas i form av lösa cigaretter eller i förpackningar om färre än 19 cigaretter. Ett motionsyrkande som förordar avslag på propositionens förslag angående tillhandahållande av små cigarettpaket bör avslås. Även ett motionsyrkande som efterfrågar en redovisning av hur ålderkontrollen vid inköp i automater skall gå till bör avslås.

Jämför reservationerna 2 (m) och 3 (m).

Propositionen

Regeringen föreslår att det på varje försäljningsställe för tobaksvaror skall finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år.

Vidare föreslår regeringen att tobaksvaror som säljs till konsumenter skall tillhandahållas på ett sådant sätt att ålderkontrollen kan genomföras. Detta gäller när försäljningen sker genom automat, via postorder eller liknande.

Slutligen föreslår regeringen att tobaksvaror som säljs till konsumenter inte får tillhandahållas i form av lösa cigaretter eller i förpackningar om färre än 19 cigaretter.

Regeringen anför att det är oroande att det fortfarande är så lätt för så många under 18 år att komma över tobaksvaror. Regeringen har också i 2005 års regleringsbrev till Statens folkhälsoinstitut understrukt betydelsen av att arbetet med tillsynen över efterlevnaden av tobakslagens regler om

att inte försälja tobaksvaror till person under 18 år stärks och förbättras. Branschen har här ett stort ansvar. Regeringen följer denna utveckling noga; om inte efterlevnaden förbättras kan regeringen komma att återkomma.

Redan i dag gäller åldersgränsen 18 år för utlämnande av tobaksvaror i näringsverksamhet även om tobaken tillhandahålls i en automat. Regeringen har erfarit att kännedomen om gällande reglering är låg hos tillsynsmyndigheterna, såväl hos lokala som regionala. Det behöver därför införas en reglering i tobakslagen som tydliggör att den gällande åldersgränsen även omfattar försäljning av tobaksvaror via försäljningsautomater. Detta görs genom en ny 12 a § i tobakslagen. På detta sätt kommer det också att tydliggöras att åldersgränsen gäller oberoende av försäljningssätt, t.ex. distanshandel eller via Internet.

Regeringen anför vidare att det är angeläget att minska nyrekryteringen av rökare, särskilt bland barn och unga. Det finns därför anledning att införa en sträng reglering när det gäller förpackningens storlek. Eftersom det finns en EU-rekommendation, som är rådgivande, bör Sverige ansluta sig till den i rådsrekommendationen angivna förpackningsstorleken.

Efter det att regeringens förslag remitterats till Lagrådet har det inkommit yrkanden om att ikraftträdandet av denna lagändring skall ske först vid utgången av 2005. Regeringen föreslår därmed att tobaksvaror i förpackningar om färre än 19 cigaretter får fortsätta att tillhandahållas konsumenterna längst till utgången av 2005.

Motion

I motion So31 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) begärs att riksdagen avslår regeringens förslag att reglera förpackningsstorleken för cigarettpaket (*yrkande 3*). Motionärerna anför att det inte har påvisats att en reglering som den föreslagna i något avseende minskar rökningen. Riskerna är att förbudet, tvärt emot intentionerna, gör att fler cigaretter konsumeras, anför det. Vidare begärs i motionen att regeringen återkommer med ett förslag som syftar till att klargöra hur ålderskontrollen vid inköp av cigaretter i automater skall utföras (*yrkande 4*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är oroande att det är så lätt för unga under 18 år att komma över tobaksvaror. Utskottet anser därför att det är positivt att förbudet att sälja eller lämna ut tobaksvaror nu tydliggörs genom ett krav på skyltning om detta på försäljningsstället. När det gäller vikten av en skärpt ålderskontroll ser utskottet även positivt på det utökade arbete på tillsynsområdet som Statens folkhälsoinstitut kan antas initiera. Dessutom noterar utskottet med tillfredsställelse att det i tobakslagen nu föreslås en uttrycklig reglering av att ålderskontroll skall tillämpas inte bara vid direkt försäljning utan även vid försäljning genom automat, via postorder eller liknande. Vidare delar utskottet regeringens uppfattning

att det, för att minska nyrekryteringen av rökare, bör införas en reglering när det gäller förpackningarnas storlek. Utskottet delar således inte den uppfattning som framförs i motion So31 (m) yrkande 3.

Vad beträffar tidpunkten när den föreslagna 12 b § tobakslagen bör träda i kraft och hur lång tid därefter mindre tobaksförpackningar övergångsvis bör få försälas noterar utskottet följande. Under beredningen i utskottet har Socialdepartementet meddelat att en ändring i de nämnda bestämmelserna bör göras. Sammanfattningsvis anför att det inom gemenskapen har inrättats olika informationsförfaranden när det gäller nationella föreskrifter och åtgärder som kan ha handelshindrande effekter. De gäller på sådana områden som inte är helt harmoniserade inom gemenskapen. Syftet är att säkerställa att den inre marknaden fungerar på ett smidigt och effektivt sätt. Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster åläggs medlemsstaterna att anmäla förslag till tekniska föreskrifter och föreskrifter om informationssamhällets tjänster till kommissionen. Den nu föreslagna bestämmelsen framgår av en rekommendation utfärdad av Europeiska unionens råd, inte ett direktiv; därför bör den anmälas till kommissionen. Regeringskansliet har genom beslut av den 30 mars 2005 gett Kommerskollegium i uppdrag att anmäla regeringens förslag om förbud att sälja lösa cigaretter samt cigaretter i förpackningar om mindre än 19 cigaretter till Europeiska gemenskapernas kommission. Uppdraget omfattar även anmälan enligt Världshandelsorganisationens (WTO) avtal om tekniska handelshinder (TBT). En anmälade stat får normalt inte anta ett förslag till teknisk föreskrift förrän tre månader har förflutit från det att kommissionen har tagit emot förslaget. Att en medlemsstat underlåter att beakta frysningstiderna kan utgöra skäl för kommissionen att inleda ett överträdelseförfarande enligt artikel 226 i EG-fördraget. Kommissionen och övriga medlemsstater har möjlighet att lämna synpunkter på det anmälda förslaget i form av kommentarer eller detaljerade utlåtanden inom tremånadersfristen. Eftersom föreliggande proposition avses att behandlas innan tidsfristen har gått ut bör därför riksdagen besluta att regeringen bemyndigas att besluta när bestämmelsen 12 b § skall börja gälla. Som en följd härav bör den tredje punkten i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna tas bort.

Utskottet anser att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna bör ändras på så sätt som föreslagits. För att tillverkare m.fl. som är berörda av bestämmelsen skall ges skäligt rådrom anser utskottet dock att 12 b § inte bör träda i kraft före utgången av 2005. Förslaget till ändring framgår av *bilaga 3*.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändringar i 12–12 b §§ tobakslagen, dock med ovanstående ändring vad beträffar ikraftträdandet av 12 b § och övergångsbestämmelserna med anledning av samma lagrum. Utskottet avstyrker motion So31 (m) yrkande 3.

Enligt förarbetena till 12 § tobakslagen är försäljning av tobak från varuautomater inte tillåten annat än i de fall då automaten är uppställd i lokaler dit minderåriga inte har tillträde eller då automaten kan bevakas kontinuerligt av säljarens personal (prop. 1995/96:228 s. 26). Enligt vad utskottet erfarit är emellertid ålderskontrollen av dem som handlar från dessa automater ofta bristfällig. Utskottet välkomnar därför att det nu i tobakslagen tydliggörs att gällande åldersgräns även omfattar försäljning via tobaksautomater. Utskottet utgår från att regeringen följer frågan om hur denna ålderskontroll i praktiken skall gå till. Något tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag om hur ålderskontrollen vid inköp i automater skall utföras är därför inte nödvändigt. Motion So31 (m) yrkande 4 avstyrks.

Reklam och annan marknadsföring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till skärpta regler för reklam och annan marknadsföring. Ett motionsyrkande av innebörd att regeringens förslag bör justeras så att det harmoniserar bättre med EG-rätten bör avslås.

Jämför reservation 4 (m).

Regeringen föreslår att all marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter förbjuds, med undantag av

- 1) grundlagsskyddad rätt till marknadsföring i tryckta skrifter eller i överföringar eller tekniska upptagningar,
- 2) marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning eller
- 3) kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen för tobaksvaror, om dessa meddelanden inte är påträngande, uppsökande eller uppmärksamhetssökande till bruk av tobak.

Nuvarande regler om förbud mot kommersiella annonser i tryckta skrifter och i radio- och tv-program utvidgas till att omfatta även andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen, YGL, är tillämplig.

Regeringen föreslår att lagstiftningen skall träda i kraft den 1 juli 2005. Anordningar för utomhusreklam vid försäljningsställen som är i bruk vid lagens ikraftträdande får dock användas till utgången av 2005.

Regeringen anför att den delar utredningens bedömning att en svensk reglering för begränsning av tobaksreklam bör gå så långt som TF och YGL tillåter. Beträffande de medier som skyddas av TF och YGL föreslås ett generellt förbud mot kommersiella annonser. Detta innebär en skärpning jämfört med nuvarande regler, som inte omfattar t.ex. filmer och videogram.

Förbudets tillämpningsområde utvidgas så att det även omfattar alla överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Beträffande annan reklam och marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter föreslår regeringen, efter modell av ramkonventionens reklamartikel, ett i princip totalt förbud. All marknadsföring förbjuds, oavsett om det är fråga om kommersiella annonser eller inte, i medier som inte omfattas av grundlagsskydd. En effekt är att reklam i överföringar via Internet i stor utsträckning inte kommer att vara tillåten. Härigenom genomförs även bestämmelserna i direktiv 2003/33/EG.

Vidare pekar regeringen på att begränsningen till marknadsföring som riktar sig till konsumenter visserligen inte anges i konventionen, men får anses ligga i syftet med bestämmelserna, nämligen att motverka att människor inleder eller fortsätter ett tobaksbruk. Förbudet omfattar näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter. Branschintern information omfattas inte. För denna tolkning talar även att direktivet undantar branschtidskrifter o.d.

Regeringen anför att marknadsföringsförbudet inte omfattar försäljning av tobaksvaror. Regeringen menar vidare att ett undantag som är nödvändigt gäller marknadsföring i tryckta skrifter, överföringar och tekniska upptagningar som skyddas av TF respektive YGL. Det grundlagsskyddade området kan inte inskränkas genom ett allmänt förbud mot marknadsföring av tobak. En författare skall, trots förbudet, ha rätt att nämna ett cigarettmärke i sin roman. Vidare är det fortfarande tillåtet att visa ett cigarettpaket av visst märke i en film.

Enligt propositionen måste viss köpinformation tillåtas. Neutral information om att man säljer tobaksvaror måste godtas, liksom varulistor, prislister och liknande. Det medges därmed en möjlighet att lämna kommersiella meddelanden eller märkningar som endast fyller funktionen att göra det möjligt för konsumenter att skilja mellan olika tobaksvaror. Det kan vara fråga om en återhållsam exponering av varumärken som endast fyller en särskiljande funktion på det ställe i butiken där varorna saluförs. Det kan vidare gälla symboler för olika varor på en tobaksvaruautomat.

Motion

I motion So31 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om reklam och annan marknadsföring (*yrkande 5*). Motionärerna uppger att de instämmer i Marknadsdomstolens bedömning att lagförslaget bör harmonisera bättre med gällande EG-rätt. Enligt motionärerna måste en anpassning också ske om även detta direktiv, liksom det tidigare tobaksdirektivet (98/43/EG), underkänns av EG-domstolen såsom icke överensstämmande med unionens grundläggande principer om varors fria rörlighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar de förslag till skärpta regler för reklam och annan marknadsföring som föreslås av regeringen. Utskottet tillstyrker således förslagen till ändringar i 14 och 14 a §§ tobakslagen. Utskottet finner dock rimligt att, som regeringen föreslår, anordningar för utomhusreklam vid försäljningsställen som är i bruk vid lagens ikraftträdande får användas till utgången av 2005. Utskottet avstyrker motion So31 (m) yrkande 5.

Sponsring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till förbud mot sponsring på tobaksområdet. Därmed bör ett motionsyrkande av innebörd att regeringens förslag är alltför långtgående avslås.

Jämför reservationerna 5 (fp, kd, c) och 6 (m).

Propositionen

Regeringen föreslår att tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror inte skall få sponsra ett evenemang eller en verksamhet, dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om det kan antas medföra att avsättningen av en tobaksvara främjas.

Regeringen anför att ett specifikt sponsringsförbud i tobakslagen (1993:581) skall gälla evenemang eller verksamhet som är gränsöverskridande eller dit allmänheten har tillträde. Sponsringsförbudet i direktiv 2003/33/EG begränsas till evenemang och verksamheter som berör eller äger rum i flera medlemsstater eller på något annat sätt har gränsöverskridande verkan. Därutöver bör, enligt regeringen, evenemang dit allmänheten har tillträde omfattas.

Enligt propositionen bör sponsringsförbudet omfatta tobaksindustrin. Med tobaksindustrin förstås här detsamma som i WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, nämligen tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror. Däremot bör inte detaljhandlare omfattas av sponsringsförbudet. Det ter sig knappast meningsfullt eller önskvärt att förbjuda och beivra sådant som att en lokal handlare ger ett bidrag till ortens idrotts- eller ungdomsverksamhet. Oftast försäljs inte heller endast tobak, utan även andra produkter i exempelvis en livsmedelsbutik.

Motion

I motion So31 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om sponsring (yrkande 6). Motionärerna anser att de föreslagna reglerna om sponsring går långt utöver vad det nu aktuella EG-direktivet kräver. Möjligheten till sponsring bör begränsas så att tillverkare, partihand-

lare och importörer inte får sponsra ett evenemang eller en verksamhet, dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om sponsringen innebär att ett eller flera tobaksvarumärken exponeras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det föreslagna sponsringsförbudet är väl avvägt och tillstyrker därför den föreslagna ändringen i 14 b § tobakslagen. Följaktligen avstyrker utskottet motion So31 (m) yrkande 6.

Uppgifter om kostnader för reklam

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag att tillverkare, partihandlare och importörer av tobak till Statens folkhälsoinstitut bör lämna uppgifter om de kostnader som de haft för reklam, annan marknadsföring och sponsring. Ett motionsyrkande om att en sådan uppgiftsskyldighet inte bör införas bör därmed avslås.

Jämför reservation 7 (m).

Propositionen

Regeringen föreslår att tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror skall, i den utsträckning som föreskrivs av regeringen, till Statens folkhälsoinstitut lämna uppgifter om de kostnader som de har haft för reklam, annan marknadsföring och sponsring.

Regeringen anför att en paragraf gällande uppgiftslämnande om kostnader för reklam bör finnas i tobakslagen (1993:581) och avse tillverkare, partihandlare och importörer, i enlighet med konventionens definition av industri. Uppgifterna bör lämnas till Statens folkhälsoinstitut som redan har att ta emot uppgifter om ingredienser m.m. i tobaksvaror (se 16 § tobakslagen).

Uppgiftslämnandet bör endast avse de kostnader som tillverkare, partihandlare och importörer har haft för reklam, marknadsföring och sponsring. Redovisning skall avse sådan information som företagen ändå redovisar offentligt.

Regeringen har genom bemyndigandet i 8 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100) och i 2 § sekretessförordningen (1980:657) föreskrivit att sekretess gäller för verksamhet som består i tillsyn enligt tobakslagen för uppgifter om enskilda affärs- eller driftsförhållanden. Statens folkhälsoinstitut ansvarar för tillsynen när det gäller uppgifter för marknadsföring av tobaksvaror (se 19 § första stycket f.). Den närmare formen och omfattningen av rapporteringen skall bestämmas av regeringen.

Motion

I motion So31 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om uppgifter om kostnader för reklam (yrkande 7). Motionärerna anser att förslaget bör avvisas då det medför onödiga och ökade administrativa kostnader och dessutom risk för läckage av företagshemligheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att en paragraf gällande uppgiftslämnande om kostnader för reklam bör finnas i tobakslagen. Utskottet delar även regeringens bedömning av hur regleringen av denna uppgiftsskyldighet skall utformas. Utskottet tillstyrker därför den föreslagna ändringen i 18 b § tobakslagen. Följaktligen avstyrker utskottet motion So31 (m) yrkande 7.

Ansvär

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag om att den som uppsåtligt bryter mot tobakslagens regler om förbud mot att inom landet tillhandahålla konsumenter tobaksvaror som saknar varningstext eller innehållsdeklaration, eller där text eller deklaration är uppenbart oriktig bör dömas för olovlig tobaksförsäljning. Ett motionsyrkande om att stadgandet om olovlig tobaksförsäljning bör utgå ur lagen bör därmed avslås.

Propositionen

Regeringen föreslår att den som uppsåtligt bryter mot tobakslagens (1993:581) regler om förbud mot att inom landet tillhandahålla konsumenter tobaksvaror som saknar varningstexter eller innehållsdeklaration, eller där text eller deklaration är uppenbart oriktig, döms för olovlig tobaksförsäljning till böter eller fängelse i högst sex månader. Ansvar skall dock inte utdömas om gärningen är att anse som ringa. Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud skall inte heller dömas till ansvar för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Regeringen pekar på att bruk av tobaksvaror innebär allvarliga hälsofara och att tobakslagen därför innehåller bl.a. ett förbud mot försäljning av tobaksvaror till minderåriga (12 §). Förbudet är straffsanktionerat genom bestämmelsen i 27 § tobakslagen. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot 12 § döms för olovlig tobaksförsäljning till böter eller fängelse i högst sex månader. Är gärningen att anse som ringa döms inte till ansvar. Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud skall inte dömas till ansvar för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Vidare anføres att regeringen kommer till den slutsatsen att även överträdelser av förbudet i 11 § tobakslagen bör vara straffsanktionerade. I motsats till utredaren anser regeringen att det inte finns tillräckliga skäl för att kriminalisera sådana överträdelser som begåtts av oaktsamhet. För straffansvar skall dock krävas att gärningen begåtts uppsåtligen.

Motion

I motion So442 av Maud Ekendahl (m) begärs ett tillkännagivande om att stadgandet i 27 § tobakslagen (1993:581) om ansvar för olovlig tobaksförsäljning bör utgå ur lagen. Motionären anser att lagstadgandet bör utgå då den satta åldersgränsen för tobaksinköp inte fyller någon funktion i arbetet med att förmå de unga att inte röka.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser det värdefullt ur ett tobakspreventivt perspektiv att det straffsanktionerade området gällande ansvar för olovlig tobaksförsäljning nu föreslås utökas till att även avse den som säljer tobaksvaror som saknar varningstexter eller innehållsdeklaration, eller där text eller deklaration är uppenbart oriktig. Utskottet tillstyrker således förslaget till ändring i 27 § tobakslagen. Följaktligen avstyrker utskottet motion So442 (m).

Tillsyn m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag att kommunerna skall ges ansvaret för tillsyn över marknadsföringen vid försäljningsställena och att Konsumentverket skall ges ansvaret för den centrala tillsynen när det gäller marknadsföring m.m. av tobaksvaror. Riksdagen bör vidare anta regeringens förslag till regler om egentillsyn för detaljhandel med tobaksvaror. Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att kommunerna bör tillförsäkras finansiella resurser för tillsynsverksamheten och om försäljningstillstånd för tobaksvaror.

Jämför reservationerna 8 (kd, c) och 9 (kd) samt särskilda yttrandena 1 (fp) och 2 (mp).

Propositionen

Regeringen föreslår att kommunerna får ansvaret även för tillsyn över marknadsföringen vid försäljningsställena. Den centrala tillsynen över att tobakslagen följs utövas av Konsumentombudsmannen när det gäller marknadsföring m.m. av tobaksvaror. Vid Konsumentombudsmannens tillsyn tillämpas bestämmelserna i marknadsföringslagen (1995:450). Länsstyrel-

sernas ansvar för att stödja kommunerna och främja samarbete mellan tillsynsmyndigheter m.fl. markeras. Den som säljer tobaksvaror till konsumenter skall utöva särskild tillsyn (egentillsyn) över försäljningen.

I propositionen anför regeringen att det i dag saknas krav på egentillsyn och tillsynsprogram när det gäller detaljhandel med tobak. Vidare anförts att tobaksvaror kan saluhållas i verksamheter av varierande storlek och slag och egentillsynsprogram bör utformas med hänsyn härtill. Statens folkhälsoinstitut bör utforma vägledande riktlinjer för denna tillsyn. En organiserad och effektiv tillsyn över handeln med tobak är en synnerligen viktig del av tobakskontrollen. Det står klart att kommunerna behöver stöd i sin tillsyn, såväl i form av tydliga och lätt tillämpade lagregler som av vägledning från centrala och regionala myndigheter.

Mot den bakgrunden kommer Statens folkhälsoinstitut att få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för vad som skall ingå i sådana egentillsynsprogram såväl för tobak som för folköl för att bistå kommunerna.

För att underlätta och effektivisera kommunernas tillsyn föreslår regeringen således att bestämmelser om egentillsyn, motsvarande dem som finns beträffande försäljning av folköl, förs in i tobakslagen. I dessa egentillsynsprogram skall även ingå att kontrollera att korrekt varningstext och innehållsdeklaration finns på tobaksvarorna som tillhandahålls konsumenter.

I propositionen konstateras vidare att kommunerna enligt 19 a § tobakslagen (19 b § i förslaget till lagändring) får ta ut avgift för sin tillsyn.

Motioner

I motion So30 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande om att införa ett försäljningstillstånd för tobaksvaror (yrkande 1). Motionärerna anser att propositionens förslag om tillsyn saknar en tydlig koppling till de sanktioner som kan följa om reglerna inte följs. Krav på försäljningstillstånd, vilket bör vara lätt att få men som dras in om försäljningen eller marknadsföringen sker på ett sådant sätt att den bryter mot bestämmelserna i tobakslagen, förtydligar denna koppling. I motionen begärs också ett tillkännagivande om att kommunerna bör tillförsäkras finansiella resurser för tillsynsverksamheten (yrkande 2).

I motion So563 av Ingemar Vänerlöv (kd) begärs ett tillkännagivande om ett licensieringssystem för tobaksförsäljning (yrkande 1). Motionären hänvisar till att Nationella folkhälsokommittén i sitt slutbetänkande lämnat ett förslag om ett licensieringssystem och anför att en sådan åtgärd vore välkommen i arbetet mot rökningen bland ungdomar.

Bakgrund

I betänkande 2003/04:SoU8 behandlade utskottet senast ett motionsyrkande med förslag om att ett system med försäljningslicenser borde införas. Utskottet anförde därvid bl.a. följande (s. 16).

Av 12 a § tobakslagen (1993:581) framgår att den som i näringsverksamhet säljer tobaksvaror till konsumenter skall anmäla försäljningen hos den kommun där försäljningen sker. Bestämmelsen har varit i kraft sedan den 1 juli 2002. I samband med införandet av lagrummet (prop. 2001/02:64, bet. 2001/02:SoU8, rskr. 2001/02:235) uttalades (prop. s. 48) att ett system med anmälningsplikt i kombination med en avgiftsfinansierad kommunal tillsyn torde vara tillräckligt för att uppnå att åldersgränsen för inköp av tobak efterlevs på ett bättre sätt. Ett system med säljtillstånd ansågs föra för långt. Mot bakgrund av den förhållandevis korta tid som bestämmelsen om anmälningsskyldighet har varit i bruk och då dessutom en rapport som bl.a. berör frågan om säljtillstånd är föremål för beredning i Regeringskansliet är utskottet inte berett att föreslå att riksdagen tar ett initiativ på området. Motion So365 (kd) yrkande 1 avstyrks.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att kommunerna bör få ansvaret för tillsynen över marknadsföringen vid försäljningsställena. Utskottet delar även regeringens bedömning att Konsumentombudsmannen bör få ansvaret för den centrala tillsynen över att tobakslagen följs när det gäller marknadsföring m.m. av tobaksvaror. Vidare välkomnar utskottet att regler om egentillsyn motsvarande de som gäller för folköl i alkohollagen föreslås införas även för tobaksvaror i tobakslagen. Det är även positivt att Statens folkhälsoinstitut, för att stödja kommunerna i deras tillsyn, avses få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för vad som skall ingå i sådana egentillsynsprogram såväl för tobak som för folköl. Utskottet tillstyrker således förslaget till ändring i 12 c, 19 och 19 a §§ tobakslagen.

Enligt nuvarande 19 a § tobakslagen, som trädde i kraft den 1 juli 2002, får en kommun ta ut avgift för sin tillsyn av den som bedriver anmälningspliktig näringsverksamhet med tobaksvaror. Som regeringen understryker i föreliggande proposition ligger den utvidgade roll på tillsynsområdet som kommunen nu erhåller inom ramen för kommunens rätt att ta ut avgifter för tillsyn över detaljhandeln enligt tobakslagen. Enligt regeringens uppfattning rymmer de nya uppgifterna inom ramen för den tillsyn av försäljningsställena som kommunerna redan utövar. Regeringen bedömer att kostnaderna och därmed avgiftsuttaget därför bör kunna hållas tillbaka. Utskottet delar denna bedömning och anser därför att ett tillkännagivande om att kommunerna bör tillförsäkras finansiella resurser för tillsynsverksamheten inte är nödvändigt. Motion So30 (kd) yrkande 2 avstyrks.

Med föreliggande förslag anser utskottet att förutsättningarna för en god tillsyn över tobaksförsäljningen har förbättrats avsevärt. Utskottet är därför inte berett att föreslå riksdagen att ett system med försäljningstillstånd bör införas. Motionerna So30 (kd) yrkande 1 och So563 (kd) yrkande 1 avstyrks därför.

Lagförslaget i övrigt

Utskottet tillstyrker även i övrigt regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen.

Tobaksförebyggande arbete m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, främst med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående arbete på området, avslå ett antal motioner rörande i huvudsak tobaksförebyggande arbete.

Jämför reservationerna 10 (m, fp, kd, c) och 11 (fp).

Motioner

I motion So31 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om nikotinersättningsprodukter (yrkande 1). Enligt motionärerna bör nikotinersättningsmedel kunna säljas där cigaretter säljs.

Två motioner handlar om att EU bör avveckla jordbruksstödet till tobaksodling.

I motion K431 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om åtgärder på tobaksområdet yrkande 17 (delvis). Motionärerna anser att Sverige aktivt bör stödja arbetet mot tobaksbruk i östra och centrala Europa samt i tredje världen. Likaså bör Sverige aktivt stödja WHO i dess arbete mot tobaken. Enligt motionärerna bör dessutom subventionerna till EU:s tobaksodlare avskaffas och Sverige verka än hårdare för att EU skall betrakta tobak som en social fråga och en hälsofråga och inte som en jordbruksfråga och en del av näringspolitiken.

I motion So32 av andre vice talman Kerstin Heinemann m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om en tidsplan för avvecklingen av EU:s jordbruksstöd till tobaksodling (yrkande 2). Motionärerna anser att ett minimikrav är att ett avskaffande av stödet till tobaksodlingar prioriteras inom arbetet för en generell avveckling av jordbruksstödet till 2015. Regeringen bör därför i Europeiska rådet kräva en tidsplan för avvecklingen så att denna fråga snarast kan behandlas av kommissionen.

I två motioner efterfrågas ett samordningsansvar för Statens folkhälsoinstitut.

I motion So32 av andre vice talman Kerstin Heinemann m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om behovet av nationell samordning för att stödja och stimulera utvecklingen inom arbetet mot tobaksskador, och att detta uppdrag skall utföras av Statens folkhälsoinstitut (yrkande 1). Motionärerna efterlyser en medvetenhet om behovet av samordning inom tobaksområdet. Kampen mot ohälsa handlar inte bara om vilka åtgärder som skall vidtas, utan

också i hög grad om att skapa förutsättningar för att dessa skall få avsedd effekt. Statens folkhälsoinstitut bör ges den samordnande rollen och även ges praktiska möjligheter att klara av sitt uppdrag.

I *motion So30 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om att Statens folkhälsoinstitut bör tillförsäkras resurser för den nationella samordningen av det tobaksförebyggande arbetet (*yrkande 4*).

I *motion So30 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om att en informationskampanj riktad till de aktörer som berörs av lagstiftningen bör genomföras (*yrkande 3*). För att göra den nya lagstiftningen känd, såväl den som träder i kraft den 1 juni 2005 som den i propositionen föreslagna, bör en nationell informationskampanj till berörda aktörer genomföras.

I *motion So333 av Inger Jarl Beck (s)* begärs ett tillkännagivande om det kommande rökförbudet i serveringsmiljöer. Enligt motionären behövs det, för att förbudet skall bli effektivt och efterlevas, information till såväl restaurangägare och personal som allmänheten. Ett liknande yrkande framförs i *motion So491 av Sinikka Bohlin (s)*.

I *motion So406 av Mikael Oscarsson (kd)* begärs ett tillkännagivande om behovet av en nationell handlingsplan för rökavvänjning. Enligt motionären har sjukvården i dag varken tid eller resurser och heller inte tillräcklig kunskap för att kunna bedriva en effektiv rökavvänjning. Regeringen bör därför ges i uppdrag att återkomma till riksdagen med en nationell handlingsplan för rökavvänjning.

I *motion So563 av Ingemar Vänerlöv (kd)* begärs ett tillkännagivande om att personlig rådgivning och nikotinersättningsmedel bör erbjudas föräldrar med hemmavarande barn i samband med att de som patienter kommer i kontakt med hälso- och sjukvården (*yrkande 2*). Motionären pekar på att en av de viktigaste insatserna för att se till att kommande generationer inte börjar röka är att få deras föräldrar att sluta.

I *motion So619 av Sylvia Lindgren m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om att det alltid bör föras en samhällelig diskussion om samt kampanjer mot rökning bland ungdomar.

I två motioner efterfrågas ändringar i tobakslagen.

I *motion So449 av Gunilla Wahlén m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om att tobakslagen bör ändras så att rökförbud även gäller för lokaler där bemannade spel förekommer. Motionärerna pekar på att rökning är tillåten vid spelborden på de statliga casinon som i dag finns i bl.a. Sundsvall och Stockholm. Vid spelborden finns alltid personal som därmed exponeras för tobaksrök på samma sätt som personal på restauranger och serveringsställen.

I *motion So219 av Cecilia Wigström (fp)* begärs ett tillkännagivande om att undantag bör utfärdas för särskilda näringsidkare när ändringen i tobakslagen träder i kraft den 1 juni 2005 och alla serveringar i landet skall vara

rökfria. Motionären pekar på att när rökförbud infördes i staden New York utformades det med undantag för just cigarrbarer. Även Sverige bör tillåta rökning i dessa barer. Enligt motionären bör regeringen se över tobakslagens konsekvenser och för särskilda näringsidkare utfärda undantag i fråga om rökförbud och om reglerna beträffande förtäring.

Bakgrund och tidigare behandling m.m.

Motionsyrkande om tobaksförebyggande arbete behandlades senast av utskottet i *betänkande 2003/04:SoU8*, vartill hänvisas för en bakgrundsbeskrivning. I sin bedömning anförde utskottet följande (s. 14 f., res. fp+kd, m).

Våren 2003 antog riksdagen förslagen i proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan (bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145). I samband därmed fastställdes ett målområde som bl.a. avser minskat bruk av tobak (Målområde 11). Utskottet vidhåller den inställning till hur det tobakspreventiva arbetet bör bedrivas som har återgivits i betänkandet. Utskottet anser således att arbetet mot tobakskonsumtion, för att vara effektivt, måste vara integrerat med det övriga folkhälsoarbetet och utgå från ett generellt folkhälsoperspektiv. Utskottet anser vidare att kommuner och landsting, genom det strategiska stöd som Statens folkhälsoinstitut kan bistå med, har goda förutsättningar att bedriva ett framgångsrikt arbete för att minska bruket av tobak. Intensiv information och utbildning på lokal nivå, t.ex. i skolor, om tobakens skadeverkningar är givetvis alltför stort betydelse i sammanhanget. Det bör dessutom ånyo framhållas att det är särskilt angeläget att information om tobakens skadeverkningar når ut, förutom till gravida kvinnor, även till barn och ungdomar och deras föräldrar liksom i övrigt till alla grupper som arbetar med barn. Utskottet vidhåller också, mot bakgrund av det arbete som Statens folkhälsoinstitut tillsammans med kommuner och landsting bedriver, att staten har ett tillräckligt inflytande över information, utbildning och opinionsbildning om tobak. Avslutningsvis konstaterar utskottet att Sverige även har en aktiv roll i det internationella arbetet på tobaksområdet. Sammanfattningsvis anser utskottet att den förda politiken är väl i linje med det som tas upp i motionerna – – vilka avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

I *betänkande 2003/04:SoU1* behandlade utskottet senast ett motionsyrkande rörande frågan om subventioner till tobaksodlingen i Europa. Utskottet vidhöll att tobaksodling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget. Utskottet ansåg vidare att det är angeläget att Sverige även i övrigt inom EU och i andra internationella sammanhang, som t.ex. WHO, aktivt stöder arbetet mot tobaksbruk. Motionerna ansågs i allt väsentligt tillgodosedda och avstyrktes (ej res.).

Vid Europeiska unionens jordbruks- och fiskeråd den 22–23 mars 2004 (med fortsättning den 21–22 april samma år) behandlades frågan om reformer av jordbrukets stödssystem. Enligt ett pressmeddelande från Europeiska kommissionen (IP/04/521) daterat 22 april 2004 beslutade rådet (Rådets förordning (EG) nr 864/2004) (ett beslut som inte biträdades av Sverige) bl.a. följande vad beträffar tobaksreformen:

Rådet beslutade att frikopplingen ska ske gradvis under en övergångsperiod på fyra år, med början 2006. Under dessa fyra år ska minst 40 % av tobaksstödet ha integrerats i systemet med samlat gårdsstöd till jordbrukarna. Medlemsstaterna får besluta att behålla upp till 60 % som ett kopplat stöd. Det kopplade stödet får förbehållas producenter i mål 1-områden eller jordbrukare som producerar sorter av en viss kvalitet. Efter den fyraåriga övergångsperioden (från 2010) ska tobaksstödet helt frikopplas från produktionen.

Statsministern har i samband med frågestund den 7 april 2005 anfört följande som svar på frågan om han är beredd att verka för en tidtabell som ger en betydligt snabbare avveckling av tobaksstödet än vad som för närvarande är fallet.

Vi är beredda att driva den frågan, och vi *har* drivit den. Men ni ska veta här i kammaren att det finns andra som driver en motsatt uppfattning. De är väl inte direkt så där oerhört stolta över produktionen som sådan och dess folkhälsoeffekter. Det talas det inte så mycket om. De ser det snarare som en jordbrukspolitisk fråga. Det är en gröda som man i vissa delar av Europa vill subventionera för att hålla i gång en landsbygd och en jordbruksnäring. Det är så det ligger till.

Ni vet ju vad regeringen tycker om den europeiska jordbrukspolitiken. Vi är inga vänner av den. Men samtidigt är vi ju i en minoritetsställning. Vad vi har att fundera över är om vi ska driva detta så långt att vi kortsluter processen i den här frågan. Om vi gör det, vad ska vi i så fall kasta in som förhandlingsbete och få tillbaka? Den typen av taktiska avvägningar finns ju alltid. Vi har inte valt att kortsluta förhandlingarna om tobakssubventionerna. Trots de negativa folkhälsoeffekterna har vi fått svälja den där dåliga uppgörelsen. Nu ska det fasas ut. Men det går, precis som Romanus säger, alldeles för sakta.

I det tidigare nämnda *betänkande 2003/04:SoU8* behandlade utskottet senast motionsyrkanden om att nikotinersättningsmedel bör ges ökad tillgänglighet. Utskottet anförde att det allttjämt vidhöll sin uppfattning att om nikotinersättningsmedel görs lika tillgängliga som tobaksvaror finns det en risk att medlen uppfattas som ersättning för tobak och inte som en produkt som skall användas för att sluta röka. Motionerna avstyrktes (res. m+ fp+ kd+ c).

I *budgetpropositionen för 2005* (2004/05:1, volym 6, utg.omr. 9 s. 96) föreslogs under anslag 14:7 Folkhälsopolitiska åtgärder att, under perioden 2005–2006, 10 miljoner kronor per år skulle överföras från anslaget 14:8 Alkohol- och narkotikapolitiska åtgärder, varav 5 miljoner skulle avsättas till Sluta Röka Linjen vid Centrum för Tobaksprevention, Stockholms läns landsting, och 5 miljoner till stöd för organisationer som arbetar med tobaksprevention. Vidare anfördes att treårssatsningen på tobaksprevention som genomförts under perioden 2002 t.o.m. 2004 om 30 miljoner kronor årligen skulle komma att utvärderas av Statens folkhälsoinstitut.

Regeringen anför vidare i *budgetpropositionen för 2005* (s. 84) att Statens folkhälsoinstitut (FHI) tillsammans med Landstingsförbundet under 2003 har sammanställt en rapport om Landstingens rökavvänjning. Rapporten visar att den verksamhet som bedrivs är varierande och att det finns stora regionala skillnader. Ingen skillnad i resultatet verkar ha skett under år 2004.

Efterlevnaden av bl.a. åldersgränsen i tobakslagen är en angelägen fråga. Kunskapen om tobakslagen hos de lokala tillsynsmyndigheterna, kommuner och länsstyrelser ökar samtidigt som FHI vidareutvecklar metoder för tillsynen. FHI har bl.a. utarbetat en handbok, kallad Handbok Tobakslagen, som skall kunna bistå kommuner och länsstyrelser i deras dagliga arbete. Vidare har FHI i samråd med Alkoholkommittén utarbetat ett informationsmaterial, Lag om Leg, för att informera och bistå de lokala tillsynsmyndigheterna i deras informationsarbete om den gällande lagstiftningen.

Av *regleringsbrevet* för *Statens folkhälsoinstitut* för 2005 framgår att institutet närmare skall följa hur rökförbudet på serveringsställen efterföljs i praktiken och utvärdera tillämpningen av förbudet och den regionala och kommunala tillsynen. Vidare skall de ekonomiska effekterna på småföretagen kartläggas. I uppdraget ingår även att redovisa eventuella behov av detaljföreskrifter att utfärdas av institutet. Uppdraget skall redovisas i samband med årsredovisningen för år 2006.

Statens folkhälsoinstitut behandlar frågan om det kommande rökförbudet på serveringsställen på sin hemsida (www.fhi.se) och har dessutom tagit fram en informationsbroschyr *Rökfria serveringar 1 juni 2005 – information om de nya reglerna och vilka serveringsställen som berörs*.

När det gäller vilka utrymmen som avses med det kommande förbudet mot rökning i serveringsmiljöer framgår bl.a. (prop. 2003/04:65 s. 28) att till restauranger och serveringsställen hör inte endast det eller de rum i vilka själva serveringen av mat eller dryck sker utan även biutrymmen, såsom vestibuler, foajéer, separata rum med dansgolv, korridorer, trappor, hissar, toaletter och liknande. Förbudet mot rökning gäller på hela serveringsstället även om servering endast förekommer i en avskild del av verksamheten.

Av 32 och 34 §§ lotterilagen (1994:1000) framgår bl.a. att tillstånd till roulettspel och tärningsspel samt kortspel får ges, om spelet anordnas antingen i samband med en offentlig nöjeställning inom en nöjespark eller liknande anläggning, eller i samband med hotell- och restaurangverksamhet, om det för rörelsen finns tillstånd till servering av spritdrycker, vin eller starköl enligt alkohollagen (1994:1738) eller om det ändå kan antas att spelet utan olägenhet kan anordnas i samband med verksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller alltså sin uppfattning att om nikotinersättningsmedel görs lika tillgängliga som tobaksvaror finns det en risk att medlen uppfattas som ersättning för tobak och inte som en produkt som skall användas för att sluta röka. Motion So31 (m) yrkande 1 avstyrks därför.

Utskottet erinrar om den svenska positionen att tobaksodling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget. Utskottet anser vidare alltså att det är angeläget att Sverige även i övrigt inom EU och i andra internationella sammanhang, som t.ex. WHO, aktivt stöder arbetet mot tobaksbruk. Som

redovisats tidigare kommer stödet till tobaksodling fr.o.m. 2006 och fyra år framåt att gradvis fasas ut. Från 2010 kommer således inte längre något stöd till tobaksodling att utgå ur EU: budget. Utskottet ser detta som positivt men beklagar att denna avveckling inte har kunnat göras skyndsammare. Vidare vill utskottet peka på vikten av att Sverige fortsätter att arbeta med frågan. Mot bakgrund av det anförda får motionerna K431 (fp) yrkande 17 delvis och So32 (fp) yrkande 2 anses åtminstone delvis tillgodosedda.

I motionerna So32 (fp) yrkande 1 och So30 (kd) yrkande 4 efterfrågas ett nationellt samordningsansvar för Statens folkhälsoinstitut på tobaksområdet. Enligt sin instruktion (2001:309) skall Statens folkhälsoinstitut bl.a. ansvara för sektorsövergripande uppföljning och utvärdering av insatser inom folkhälsoområdet, vara nationellt kunskapscentrum för metoder och strategier på området och ansvara för övergripande tillsyn inom alkohol-, narkotika- och tobaksområdena. Utskottet har stor respekt för det arbete som Statens folkhälsoinstitut utför och anser att institutet redan i dag får sägas ha ett visst samordningsansvar på tobaksområdet. Utskottet delar dock motionärernas uppfattning att det kan finnas ett behov av ytterligare nationell samordning på området. Något särskilt initiativ härom från riksdagens sida är dock inte nödvändigt.

I motionerna So30 (kd) yrkande 3, So333 (s) och So491 (s) efterfrågas information om föreslagna lagändringar i föreliggande proposition samt de som införs den 1 juni 2005 med anledning av den av riksdagen antagna propositionen om rökfria serveringsmiljöer. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är väsentligt att de aktörer som berörs av lagändringarna får information om dessa. Utskottet anser dock att Statens folkhälsoinstitut tillsammans med länsstyrelser och kommuner har goda förutsättningar att sprida information om de föreslagna lagändringarna. Något tillkännagivande om behovet av en informationskampanj föreligger därför inte. Utskottet avstyrker motionerna.

Utskottet vidhåller att kommuner och landsting, genom det strategiska stöd som Statens folkhälsoinstitut kan bistå med, har goda förutsättningar att bedriva ett framgångsrikt arbete för att minska bruket av tobak. Intensiv information och utbildning på lokal nivå, t.ex. i skolor, om tobakens skadeverkningar är givetvis alltså mycket stor betydelse i sammanhanget. Utskottet vill också ånyo framhålla att det är särskilt angeläget att information om tobakens skadeverkningar når ut, förutom till gravida kvinnor, även till barn och ungdomar och deras föräldrar liksom i övrigt till alla grupper som arbetar med barn. Utskottet anser att motionerna So406 (kd), So563 (kd) yrkande 2 och So619 (s) får anses i huvudsak tillgodosedda genom det anförda.

I motion So449 (v) efterfrågas en ändring i tobakslagen så att rökförbud skall gälla för lokaler där bemannade spel förekommer. Reglerna i lotterilagen (1994:1000) är utformade så att sådant spel huvudsakligen tillåts antingen i serveringsmiljöer, eller i andra lokaler där redan i dag rökför-

bud gäller. Från och med den 1 juni 2005 införs rökförbud i serveringsmiljöer. Detta sammantaget gör att ett rökförbud som det efterfrågade, enligt utskottets uppfattning, kommer att föreligga fr.o.m. den 1 juni 2005. Motionen är således tillgodosedd.

I motion So219 (fp) efterfrågas undantag från det kommande rökförbudet för särskilda näringsidkare, bl.a. för innehavare av cigarrbarer. Utskottet anser att enskilda undantag från lagens tillämpningsområde inte bör tillåtas. Motionen avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Godkännande av konventionen, punkt 1 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag att godkänna Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So31 yrkande 2 och avslår proposition 2004/05:118 punkt 1.

Ställningstagande

Vi anser att Världshälsoorganisationens ramkonvention för tobakskontroll är onödigt detaljerad och att de åtgärder som föreslås i denna riskerar att i flera avseenden motverka sitt syfte. I detta sammanhang vill vi bl.a. framhålla det totala marknadsföringsförbudet i artikel 13:2. Vi anser att många av de förslag som presenteras i konventionen är bra och noterar att ett stort antal av artiklarna redan är implementerade i svensk lagstiftning. Eftersom konventionen dock enbart kan förkastas eller antas i sin helhet, anser vi att riksdagen bör avstå från att godkänna konventionen.

2. Skydd för minderåriga, punkt 2 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 12 och 12 a §§ regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581) samt avslår 12 b § regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen och den ändring av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna punkterna 1 och 3 som utskottet föreslår i bilaga 3. Riksdagen

gen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So31 yrkande 3 och bifaller delvis proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi ställer oss i huvudsak bakom de förslag till skydd för minderåriga som föreslås i propositionen. Vi anser dock inte att det har påvisats att en minitorlek för cigarettpaket i något avseende minskar rökningen. Risken är att förbudet, tvärtemot intentionerna, gör att fler cigaretter konsumeras. Om alternativet är att köpa en stor förpackning, finns det risk för att individer som annars hade konsumerat ett tiotal cigaretter i stället väljer att röka betydligt fler. Vi anser därför att riksdagen bör avslå regeringens förslag att reglera förpackningsstorleken för cigarettpaket. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Utförande av ålderskontroll i vissa fall, punkt 3 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So31 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi ställer oss frågande till hur ålderskontrollen skall ske vid tobaksköp i automat. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag som klargör hur denna kontroll skall utföras. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Reklam och annan marknadsföring, punkt 4 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till

- a) 14 och 14 a §§ lag om ändring i tobakslagen (1993:581),
- b) punkt 2 ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lag om ändring i tobakslagen (1993:581).

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So31 yrkande 5 och avslår proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi instämmer i Marknadsdomstolens bedömning att lagförslaget rörande reklam och annan marknadsföring bör harmonisera bättre med gällande EGRätt. Detta kan innebära mer eller mindre omfattande restriktioner för svensk del än vad som följer av regeringens förslag. Vi anser vidare att en anpassning också måste ske om även detta direktiv, liksom det tidigare tobaksdirektivet, (98/43/EG) skulle komma att underkännas av EGDomstolen såsom icke överensstämmande med unionens grundläggande principer om varors fria rörlighet. Vi ställer oss inte bakom de föreslagna lagändringarna och önskar att regeringen återkommer med ett nytt förslag i denna del som beaktar vad vi anfört ovan. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Sponsring, punkt 5 (fp, kd, c)

av Kenneth Johansson (c), Marita Aronson (fp), Ulrik Lindgren (kd) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 14 b § regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och bifaller delvis motion 2004/05:So31 yrkande 6.

Ställningstagande

I regeringens lagförslag, 14 b §, föreslås att tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror inte skall få bedriva sådan sponsring som kan antas medföra att avsättningen av tobaksvaror främjas.

I motivtexten, s. 40 i propositionen, anförs: "Bland annat Svenskt Näringsliv bedömer att utredarens förslag även skulle kunna komma att omfatta företagsrelaterad sponsring, och att förbudet bör inriktas på sponsringsformer som marknadsför ett tobaksmärke. Regeringen har mot bakgrund av detta begränsat regeln till att gälla sponsring som kan anses medföra att avsättningen av en tobaksvara främjas."

Vi anser att sponsring, där inga tobaksvaror eller kännetecken som anknyter till tobaksvaror exponeras, normalt bör vara tillåten, om inte särskilda skäl talar däremot. En omständighet som talar för att sponsring bör tillåtas är om det sponsrande företaget även saluför andra produkter än tobaksvaror. Vi godtar tills vidare den föreslagna lagbestämmelsen men önskar att

regeringen skyndsamt återkommer med ett nytt lagförslag som beaktar vad vi anfört ovan. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Sponsring, punkt 5 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår 14 b § regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So31 yrkande 6 och avslår proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att de föreslagna reglerna om sponsring går utöver vad det nu aktuella EG-direktivet kräver. Möjligheten till sponsring bör enligt vår mening begränsas så att tillverkare, partihandlare och importörer inte får sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt om sponsringen innebär att ett eller flera tobaksvarumärken exponeras. Den föreslagna lagbestämmelsen bör därför avslås och regeringen återkomma med ett nytt förslag som beaktar vad vi anfört ovan. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Uppgifter om kostnader för reklam, punkt 6 (m)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Maud Ekendahl (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår 18 b § regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So31 yrkande 7 och avslår proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förslag om att tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror skall lämna uppgifter om sina kostnader för reklam m.m. till Statens folkhälsoinstitut skall avslås då det medför onödiga och ökade administrativa kostnader och dessutom risk för läckage av företags-hemligheter.

8. Tillsyn, punkt 8 (kd, c)

av Kenneth Johansson (c) och Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 12 c, 19 och 19 a §§ regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:118 punkt 2 i denna del och motion 2004/05:So30 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att varje ny uppgift som åläggs kommunerna skall finansieras. Om kommunerna skall kunna utföra en effektiv tillsyn på tobaksområdet, måste de därför enligt vår uppfattning tillförsäkras nödvändiga resurser för detta. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Försäljningstillstånd, punkt 9 (kd)

av Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So30 yrkande 1 och avslår motion 2004/05:So563 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att propositionens förslag om tillsyn saknar en tydlig koppling till de sanktioner som kan följa om reglerna för tobaksförsäljning inte följs. För att förtydliga denna koppling anser jag att det bör krävas ett tillstånd för att få sälja tobak. Detta tillstånd bör vara lätt att få men skall dras in om

försäljningen eller marknadsföringen sker på ett sådant sätt att den bryter mot bestämmelserna i tobakslagen. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Nikotinersättningsmedel, punkt 11 (m, fp, kd, c)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Maud Ekendahl (m), Marita Aronson (fp), Ulrik Lindgren (kd) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So31 yrkande 1.

Ställningstagande

I Sverige är det tillåtet att sälja cigaretter med hög nikotinhalt på allehanda försäljningsställen, men det är inte tillåtet att sälja rökavvänjningspreparat mer än på apotek och hos apoteksombud. Som ett steg på vägen mot ett rökfritt samhälle anser vi att nikotinersättningsprodukter bör kunna säljas på samma plats som cigaretter, som innehåller högre halter av nikotin. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Undantag från rökförbudet, punkt 17 (fp)

av Marita Aronson (fp) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So219.

Ställningstagande

Vi stöder det rökförbud som införs från den 1 juni på restauranger och andra serveringsställen. Vi anser dock att reglerna kan mjukas upp något när det gäller s.k. cigarrbarer. Enligt uppgift är sådana undantagna från rökförbudet i staden New York. Vi anser att sådana barer i Sverige bör tillåtas att ha rökutrymmen som upptar en större del av restaurangens yta än de 25 % som normalt gäller och att kunderna – som anförs i motionen – i rökutrymmet utöver att röka cigarr även bör ges möjlighet att dricka kaffe. En förutsättning bör vara att personalen inte mot sin vilja behöver utsättas för

rök i större utsträckning än vad som gäller på andra restauranger med rökutrymme. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Tillsyn, punkt 8 (fp)

Marita Aronson (fp) och Gabriel Romanus (fp) anför:

Vi anser att det i tobakslagen, efter förebild av alkohollagens bestämmelser om folkölsförsäljning, bör införas en möjlighet att under viss tid förbjuda den som inte iakttar 18-årsgränsen att sälja tobak. Vi kommer att följa utvecklingen och avser att föreslå skärpta bestämmelser om inte efterlevnaden av tobakslagens regler på detta område förbättras.

2. Tillsyn, punkt 8 (mp)

Jan Lindholm (mp) anför:

Kommunernas tillsynsarbete på tobaksområdet skulle enligt min uppfattning förenklas avsevärt och ge ökad träffsäkerhet om det föregicks av en tillståndsprövning av dem som önskar sälja tobaksvaror. Jag är dock beredd att tills vidare ge propositionens förslag om egentillsyn och om att Statens folkhälsoinstitut skall få ett uppdrag att utarbeta riktlinjer för vad som skall ingå i de program som skall upprättas för egentillsynen en möjlighet att prövas. Jag avstår därför från att reservera mig. Jag kommer dock att följa frågan och förbehåller mig rätten att återkomma i frågan i framtiden.

3. Nationellt samordningsansvar, punkt 13 (m)

Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Maud Ekendahl (m) anför:

Vår utgångspunkt är att ansvaret för folkets hälsa främst vilar på de enskilda individerna. Vi anser därför att politiska beslut som syftar till att värna om folkhälsan i första hand bör gå ut på att ge medborgarna de verktyg de behöver för att kunna bibehålla eller förbättra sin egen hälsostatus. I dag tas alltför liten hänsyn till den enskildes ansvar och integritet. Vi anser vidare att det statliga engagemanget bör minska till förmån för ett effektivare regionalt och lokalt folkhälsoarbete, nära människors vardag. Erfarenheten visar att detta ger störst möjlighet till framgång.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:118 Tobakskontroll – genomförande av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll m.m.:

1. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll (avsnitt 6).
2. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring av tobakslagen (1993:581).

Följdmotioner

2004/05:So30 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett försäljningstillstånd för tobaksvaror.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna bör tillförsäkras finansiella resurser för tillsynsverksamheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en riktad informationskampanj till de aktörer som berörs av ny lagstiftning så att denna blir känd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Statens folkhälsoinstitut bör tillförsäkras resurser för den nationella samordningen av det tobaksförebyggande arbetet.

2004/05:So31 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nikotinersättningsprodukter.
2. Riksdagen beslutar att inte ratificera WHO:s ramkonvention om tobakskontroll.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om att reglera förpackningsstorleken för cigarettpaket.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag som syftar till att klargöra hur ålderskontroll vid inköp av cigaretter i automater skall utföras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om reklam och annan marknadsföring.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sponsring.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om uppgifter om kostnader för reklam.

2004/05:So32 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av nationell samordning för att stödja och stimulera utvecklingen inom arbetet mot tobaksskador, och att detta uppdrag skall utföras av Statens folkhälsoinstitut.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en tidsplan för avveckling av EU:s jordbruksstöd till tobaksodling.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:K431 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om åtgärder på områdena narkotika, alkohol och tobak.

2004/05:So219 av Cecilia Wigström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utfärda undantag för särskilda näringsidkare när ändringen i tobakslagen träder i kraft den 1 juni 2005 och alla serveringar i landet skall vara rökfria.

2004/05:So333 av Inger Jarl Beck (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om rökstoppet.

2004/05:So406 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om behovet av en nationell handlingsplan för rökavvänjning.

2004/05:So442 av Maud Ekendahl (m):

Riksdagen beslutar om ändring i tobakslagen (1993:581) i enlighet med vad i motionen anføres.

2004/05:So449 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen beslutar om ändring i 5 § i tobakslagen (1993:581) så att lagen om rökförbud även omfattar lokaler där bemannade spel förekommer.

2004/05:So491 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om information och utbildning inför övergången till rökförbud på serveringar

2004/05:So563 av Ingemar Vänerlöv (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett licensieringssystem för tobaksförsäljning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personlig rådgivning och nikotinersättningsmedel bör erbjudas föräldrar med hemmavarande barn i samband med att de som patienter kommer i kontakt med hälso- och sjukvården.

2004/05:So619 av Sylvia Lindgren m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det alltid förs en samhällelig diskussion om samt kampanjer mot rökning bland ungdomar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2 Förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581)

Härigenom föreskrivs i fråga om tobakslagen (1993:581)¹

dels att nuvarande 12 a, 14 b och 19 a §§ skall betecknas 12 c, 9 a och 19 b §§,

dels att de nya 9 a och 12 c §§ skall ha följande lydelse,

dels att 1, 12, 14, 14 a, 15, 19, 20, 25 och 27 §§ samt rubriken före 14 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 12 a, 12 b, 14 b, 18 b och 19 a §§ samt närmast före 12, 12 b, nya 12 c, 13, 14, 14 a, 14 b och 15 §§ nya rubriker av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §²

På grund av de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak meddelas i denna lag bestämmelser om

- begränsning av rökning i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus,
- rökfri arbetsmiljö,
- varningstexter och innehållsdeklaration på förpackningar till tobaksvaror,
- begränsningar av handeln med och rätten till införsel av tobaksvaror,
- marknadsföring av tobaksvaror och användning av vissa varukännetecken i marknadsföring av andra varor eller tjänster samt
- produktkontroll m.m. av tobaksvaror.

På grund av de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak *och exponering för tobaksrök* meddelas i denna lag bestämmelser om

9 a §³

Texter, namn, varumärken och figurativa eller andra märken som ger intryck av att en viss tobaksvara är mindre skadlig än andra får inte användas på förpackningar till tobaksvaror.

¹ Lagen omtryckt 1996:941.

² Senaste lydelse 2002:811.

³ Senaste lydelse av förutvarande 14 b § 2002:586.

*Åldersgräns**12 §*

Tobaksvaror får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut tobaksvaror skall förvissa sig om att mottagaren har uppnått nämnda ålder.

Om det finns särskild anledning att anta att en tobaksvara är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år får varan inte lämnas ut.

På varje försäljningsställe för tobaksvaror skall det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år.

12 a §

Tobaksvaror som säljs till konsumenter skall tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, via postorder eller liknande.

*Styckeförsäljning**12 b §*

Tobaksvaror som säljs till konsumenter får inte tillhandahållas i form av lösa cigaretter eller i förpackningar om färre än 19 cigaretter.

*Anmälan och egentillsyn**12 c §⁴*

En näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter skall anmäla försäljningen hos den kommun där försäljningen sker. Anmälan skall göras senast när försäljningen påbörjas.

Näringsidkaren skall utöva särskild tillsyn (egentillsyn) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egentillsynsprogram.

⁴ Senaste lydelse av förutvarande 12 a § 2002:281.

Införsl

13 §

Tobaksvara får föras in i landet endast av den som har fyllt 18 år.

*Reklam och annan
marknadsföring*

14 §

En näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter får inte använda kommersiella annonser i periodiska skrifter eller i andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig. *Inte heller får vid sådan marknadsföring användas kommersiella annonser i ljudradio- eller TV-program. Detta gäller även sådana TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844).*

Vid marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter på något annat sätt än som avses i första stycket skall en näringsidkare iaktta särskild måttfullhet. I synnerhet gäller att reklam eller annan marknadsföring inte får vara påträngande, uppsökande eller uppmåna till bruk av tobak.

En näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter får inte använda kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,

2. ljudradio- eller TV-program eller TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844), eller

3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Även annan marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter än som avses i första stycket är förbjuden. Detta gäller dock inte

1. i tryckta skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig eller i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig,

2. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning, eller

3. kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen som inte är påträngande, uppsökande eller uppmåna till bruk av tobak.

Kommersiella meddelanden enligt andra stycket 3 skall i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.

*Varukännetecken*14 a §⁵

En näringsidkare som marknadsför antingen en annan vara än en tobaksvara eller en tjänst till konsumenter får inte använda ett varukännetecken som helt eller delvis används för en tobaksvara eller enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en sådan vara, om marknadsföringen sker

1. i kommersiella annonser i periodiska skrifter eller i andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig, eller

2. i kommersiella annonser i ljudradio- eller TV-program eller i TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844).

En näringsidkare som marknadsför antingen en annan vara än en tobaksvara eller en tjänst till konsumenter får inte använda ett varukännetecken som helt eller delvis används för en tobaksvara eller enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en sådan vara, om marknadsföringen sker i kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller i andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,

2. ljudradio- eller TV-program eller i TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844), eller

3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Om en näringsidkare använder ett sådant varukännetecken som avses i första stycket vid marknadsföring till konsumenter på något annat sätt än som där sägs, skall näringsidkaren iaktta den måttfullhet som är betingad av att kännetecknet också kan förknippas med tobaksvaran.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas inte

1. i fråga om ett varukännetecken som i endast begränsad omfattning förekommer vid marknadsföring av tobaksvaror,

2. i fråga om ett varukännetecken som framträder i en form som tydligt skiljer sig från utseendet på tobaksvarans kännetecken, eller

3. i andra fall om det är oskäligt.

Sponsring

14 b §

Tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror får inte sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om sponsringen kan antas medföra att avsättningen av tobaksvaror främjas.

⁵ Senaste lydelse 2002:811.

Bestämmelser om förbud mot sponsring av program i radio och TV finns i radio- och TV-lagen (1996:844).

Sanktioner enligt marknadsföringslagen

15 §⁶

En marknadsföringsåtgärd som strider mot 14–14 b §§ skall vid tillämpningen av 4, 14 och 19 §§ marknadsföringslagen (1995:450) anses vara otillbörlig mot konsumenterna. En marknadsföringsåtgärd som strider mot 14 § första stycket *andra och tredje meningen* eller 14 a § första stycket 2 kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 22–28 §§ marknadsföringslagen.

En marknadsföringsåtgärd som strider mot 9 a § eller 14–14 b §§ skall vid tillämpningen av 4, 14 och 19 §§ marknadsföringslagen (1995:450) anses vara otillbörlig mot konsumenterna. En marknadsföringsåtgärd som strider mot 14 § första stycket 2 eller 3 eller 14 a § första stycket 2 eller 3 kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 22–28 §§ marknadsföringslagen.

18 b §

Tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror skall till Statens folkhälsoinstitut lämna uppgifter om de kostnader som de har haft för reklam, annan marknadsföring och sponsring för sådana varor.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighetens omfattning.

19 §⁷

Den centrala tillsynen över att denna lag och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen följs utövas av

1. Arbetsmiljöverket när det gäller
  - a) lokaler och andra utrymmen som avses i 2 § och som är upplåtna enbart för personal, och
  - b) lokaler och andra utrymmen
2. Statens folkhälsoinstitut när det gäller
  - a) miljöer som avses i 2 § och som inte är upplåtna enbart för personal,
  - b) lokaler som avses i 4 §,
  - c) varningstexter m.m. enligt 9–11 §§,

- b) lokaler och andra utrymmen på vilka 8 § skall tillämpas, samt
- c) varningstexter m.m. enligt 9, 10 och 11 §§,

⁶ Senaste lydelse 2003:167.

⁷ Senaste lydelse 2002:281.

d) handel enligt 12 § och anmälan enligt 12 a §, och

e) produktkontroll m.m. enligt 16–18 §§.

Den omedelbara tillsynen utövas av

1. Arbetsmiljöverket när det gäller lokaler och andra utrymmen för vilka verket har den centrala tillsynen, och

2. den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer när det gäller dels de miljöer och lokaler för vilka Statens folkhälsoinstitut har den centrala tillsynen, dels handel enligt 12 § och anmälan enligt 12 a §.

Länsstyrelsen utövar inom länet tillsyn enligt andra stycket 2.

För tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna för marknadsföring finns särskilda regler i marknadsföringslagen (1995:450).

d) handel enligt 12–12 b § § och anmälan och egentillsyn enligt 12 c §,

e) produktkontroll m.m. enligt 16–18 §§, och

f) uppgifter om kostnader för marknadsföring enligt 18 b §, samt

3. Konsumentombudsmannen när det gäller marknadsföring enligt 9 a § eller 14–14 b §§.

Vid Konsumentombudsmannens tillsyn tillämpas bestämmelserna i marknadsföringslagen (1995:450).

19 a §

Den omedelbara tillsynen över att denna lag och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen följs utövas av

1. Arbetsmiljöverket när det gäller lokaler och andra utrymmen för vilka verket har den centrala tillsynen, och

2. den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer när det gäller

a) de miljöer och lokaler för vilka Statens folkhälsoinstitut har den centrala tillsynen,

b) bestämmelserna om handel m.m. enligt 12–12 c §§, och

c) bestämmelserna om marknadsföring m.m. i 14 och 14 a §§ när det gäller marknadsförings-

åtgärder på eller i anslutning till försäljningsställen.

Länsstyrelsen utövar inom länet tillsyn enligt första stycket 2. Länsstyrelsen skall

1. följa kommunernas verksamhet och biträda kommunerna med information och råd, och

2. främja samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och mellan tillsynsmyndigheter och andra.

20 §⁸

Statens folkhälsoinstitut får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att bestämmelserna i 9–11 §§ och 16–18 §§ eller med stöd av dem meddelade föreskrifter skall följas.

En tillsynsmyndighet som anges i 19 § *andra och tredje styckena* får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen eller en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen skall följas.

I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite. Vitet får inte förvandlas.

Statens folkhälsoinstitut får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att bestämmelserna i 9, 10, 11 och 16–18 §§ eller med stöd av dem meddelade föreskrifter skall följas.

En tillsynsmyndighet som anges i 19 a § får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen eller en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen skall följas.

25 §⁹

Beslut som en i 19 § angiven nämnd har fattat enligt denna lag eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut som Statens folkhälsoinstitut har meddelat med stöd av 20 § första stycket eller 21 § eller som Arbetsmiljöverket meddelat får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som en i 19 a § angiven nämnd har fattat enligt denna lag eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

⁸ Senaste lydelse 2001:308.

⁹ Senaste lydelse 2001:308.

27 §¹⁰

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 12 § döms för olovlig tobaksförsäljning till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen bryter mot 11 § eller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 12 § första eller andra stycket döms för olovlig tobaksförsäljning till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är gärningen att anse som ringa döms inte till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud skall inte dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.
  2. Anordningar för utomhusreklam vid försäljningsställena som är i bruk vid lagens ikraftträdande får användas till utgången av 2005.
  3. Tobaksvaror i förpackningar om färre än 19 cigaretter får fortsätta att tillhandahållas konsumenterna längst till utgången av 2005.

¹⁰ Senaste lydelse 2002:586.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Regeringens förslag

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

2. Anordningar för utomhusreklam vid försäljningsställen som är i bruk vid lagens ikraftträdande får användas till utgången av 2005.

3. *Tobaksvaror i förpackningar om färre än 19 cigaretter får fortsätta att tillhandahållas konsumenterna längst till utgången av 2005.*

Utskottets förslag

1. Denna lag träder i kraft, såvitt avser 12 b § den dag regeringen bestämmer, och i övrigt den 1 juli 2005.

BILAGA 4

Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll

*Översättning av den engelska originalversionen: WHO Framework
Convention on Tobacco Control done at Geneva 21.5. 2003*

Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll

Ingress

Parterna i denna konvention

som är fast beslutna att prioritera sin rätt att skydda folkhälsan,

som erkänner att den epidemiska spridningen av tobaksbruk är ett globalt problem med allvarliga konsekvenser för folkhälsan vilket påkallar vidaste möjliga internationella samarbete och alla länders deltagande i effektiva, lämpliga och allsidiga internationella motåtgärder,

som ger uttryck för det internationella samfundets oro över de förödande konsekvenser som tobaksbruk och exponering för tobaksrök har för hälsan, samhället, ekonomin och miljön i hela världen,

som är allvarligt bekymrade över den globala ökningen av konsumtionen och tillverkningen av cigaretter och andra tobaksvaror, särskilt i utvecklingsländerna, liksom över den börda detta lägger på familjerna, de fattiga och de nationella hälso- och sjukvårdssystemen,

som erkänner att vetenskaplig bevisning otvetydigt har slagit fast att tobaksbruk och exponering för tobaksrök orsakar död, sjukdomar och funktionshinder, och att det finns en tidsfördröjning mellan exponering för rökning och annan användning av tobaksvaror och inträdandet av tobaksrelaterade sjukdomar,

som också erkänner att cigaretter och vissa andra varor som innehåller tobak är i hög grad utarbetade för att skapa och upprätthålla ett beroende, och att många av de ämnen de innehåller, liksom röken från dem, är farmakologiskt aktiva, giftiga, mutagena och cancerframkallande, och att tobaksberoende klassificeras separat som en störning i större internationella sjukdomsklassificeringar,

som bekräftar att det finns klara vetenskapliga bevis för att prenatal exponering för tobaksrök orsakar försämrad hälsa och utveckling hos barn,

som är djupt bekymrade över att rökning och andra former av tobaksbruk ökar bland barn och ungdomar i hela världen och i synnerhet att allt yngre barn börjar röka,

som är oroade över att rökning och andra former av tobaksbruk ökar bland kvinnor och flickor i hela världen och beaktar behovet av att kvinnor deltar fullt ut på alla nivåer i det politiska beslutsfattandet och genomförandet, liksom behovet av könsspecifika strategier för tobakskontroll,

som är djupt bekymrade över den höga förekomsten av rökning och andra former av tobaksbruk bland ursprungsbefolkningar,

som är allvarligt bekymrade över effekterna av alla former av reklam, marknadsföring och sponsring som syftar till att främja användandet av tobaksvaror,

som erkänner att det krävs samordnad action för att eliminera alla former av olaglig handel med cigaretter och andra tobaksvaror, inbegripet smuggling, olaglig framställning och förfalskning,

som bekräftar att tobakskontroll på alla nivåer och i synnerhet i utvecklingsländer och i länder med övergångsekonomier kräver tillräckliga finansiella och tekniska resurser som står i proportion till de nuvarande och förutsebara behoven av åtgärder för tobakskontroll,

som erkänner behovet av att utveckla ändamålsenliga mekanismer för att möta de långsiktiga sociala och ekonomiska följderna av framgångsrika strategier för minskning av efterfrågan på tobak,

som är medvetna om de sociala och ekonomiska svårigheter som program för tobakskontroll kan ge upphov till på medellång och lång sikt i vissa utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier, och erkänner att dessa behöver tekniskt och finansiellt stöd inom ramen för de nationella strategier för en hållbar utveckling som de utarbetat,

som är medvetna om det värdefulla arbete som bedrivs i många stater i fråga om tobakskontroll och lovordar Världshälsoorganisationens ledande roll liksom de insatser som görs av andra organisationer och organ inom Förenta nationernas system och andra internationella och regionala mellanstatliga organisationer med att utveckla åtgärder för tobakskontroll,

som understryker de särskilda insatser som görs av enskilda organisationer och andra delar av det civila samhället utan anknytning till tobaksindustrin, däribland yrkesorganisationer för hälsovårdspersonal, kvinnoorganisationer, ungdomsorganisationer, miljö- och konsumentföreningar, akademiska institutioner och hälsovårdsinstitutioner, för tobakskontrollåtgärder nationellt och internationellt, liksom den centrala betydelsen av att dessa grupper deltar i nationella och internationella insatser för tobakskontroll,

som erkänner behovet av att vara vaksam på varje åtgärd från tobaksindustrins sida för att undergräva eller förvanska insatser för tobakskontroll och behovet av att hålla sig informerad om sådana aktiviteter hos tobaksindustrin som kan få negativa återverkningar för insatser för tobakskontroll,

som erinrar om artikel 12 i internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, antagen av Förenta nationernas generalförsamling den 16 december 1966, vilken slår fast alla människors rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa, såväl fysiskt som psykiskt,

som vidare erinrar om inledningen i Världshälsoorganisationens stadga, i vilken förklaras att åtnjutande av bästa uppnåeliga hälsa är en grundläggande rättighet för varje människa, oavsett ras, religion, politisk uppfattning, ekonomiska eller sociala förhållanden,

som är fast beslutna att främja åtgärder för tobakskontroll som grundas på aktuella och relevanta vetenskapliga, tekniska och ekonomiska överväganden,

som erinrar om att i konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, antagen av Förenta nationernas generalförsamling den 18 december 1979, föreskrivs att parterna i den konventionen skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor på hälsovårdsområdet,

som vidare erinrar om att konventionen om barnets rättigheter, antagen av Förenta nationernas generalförsamling den 20 november 1989, föreskriver att konventionsstaterna skall erkänna barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa,

har kommit överens om följande.

DEL I: INLEDNING

Artikel 1

Definitioner

I denna konvention avses med

a) *olaglig handel*: varje handlande eller beteende som är förbjudet i lag och som avser framställning, frakt, mottagande, innehav, distribution, försäljning eller inköp, inbegripet varje handlande eller beteende som är avsett att underlätta sådana aktiviteter.

b) *regional organisation för ekonomisk integration*: en organisation som består av flera självständiga stater och till vilken dessa medlemsstater har överfört behörighet i ett antal frågor, inbegripet behörigheten att fatta bindande beslut för sina medlemsstater i dessa frågor.

c) *tobaksreklam och marknadsföring*: varje form av kommersiellt meddelande, rekommendation eller åtgärd med syfte, effekt eller sannolik effekt att främja en tobaksvara eller tobaksbruk, vare sig direkt eller indirekt.

d) *tobaskontroll*: en rad strategier för att minska tillgången till, efterfrågan på och skadeverkningarna av tobak och som syftar till att förbättra hälsan i en befolkning genom att eliminera eller minska dess konsumtion av tobaksvaror och exponering för tobaksrök.

e) *tobaksindustri*: tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror.

f) *tobaksvaror*: produkter som helt eller delvis är framställda med tobaksblad som råvara och som är avsedda att rökas, sugas på, tuggas eller snusas.

c) *sponsring*: varje form av bidrag till ett evenemang, en aktivitet eller en person med syfte, effekt eller sannolik effekt att främja en tobaksvara eller tobaksbruk, vare sig direkt eller indirekt.

Artikel 2

Förhållande mellan denna konvention och andra avtal och rättsliga instrument

1. För att bättre skydda människors hälsa uppmuntras parterna att genomföra åtgärder utöver dem som krävs i denna konvention och dess protokoll, och ingenting i dessa instrument skall hindra någon part från att införa strängare restriktioner om de är förenliga med instrumentens regler och följer internationell rätt.

2. Bestämmelserna i denna konvention och dess protokoll skall inte på något sätt inskränka parternas rätt att ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser, inbegripet regionala eller subregionala överenskommelser, i frågor som har betydelse för eller kompletterar konventionen och dess protokoll, under förutsättning att sådana överenskommelser är förenliga med deras skyldigheter enligt konventionen och dess protokoll. De berörda parterna skall genom sekretariatet meddela sådana överenskommelser till partskonferensen.

DEL II: MÅL, VÄGLEDANDE PRINCIPER OCH ALLMÄNNA SKYLDIGHETER

Artikel 3

Mål

Målet för denna konvention och dess protokoll är att skydda nuvarande och framtida generationer från de förödande hälsomässiga, sociala, miljömässiga och ekonomiska konsekvenserna av tobaksbruk och expo-

nering för tobaksrök, genom att tillhandahålla en ram för parternas genomförande av tobakskontrollåtgärder på nationell, regional och internationell nivå i syfte att fortlöpande och kraftigt minska tobaksbruket och exponeringen för tobaksrök.

Artikel 4

Vägledande principer

För att nå målet med denna konvention och dess protokoll och för att genomföra deras bestämmelser skall parterna bland annat låta sig vägledas av följande principer:

1. Varje person bör vara informerad om hälsokonsekvenserna, den vanebildande karaktären och det dödliga hot som är förenat med tobaksbruk och exponering för tobaksrök, och effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och andra åtgärder bör övervägas på lämplig statlig nivå för att skydda alla människor mot exponering för tobaksrök.
2. Det krävs ett starkt politiskt engagemang för att på nationell, regional och internationell nivå utveckla och stödja allsidiga multisektoriella åtgärder och samordnade aktioner med beaktande av
  - a) behovet av att vidta åtgärder för att skydda alla människor mot exponering för tobaksrök,
  - b) behovet av att vidta åtgärder för att förhindra att människor börjar röka, för att främja och stödja tobaksavvänjning och för att minska konsumtionen av tobaksvaror i alla former,
  - c) behovet av att vidta åtgärder för att främja att enskilda individer och grupper i ursprungsbefolkningar deltar i utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av program för tobakskontroll som är socialt och kulturellt anpassade till deras behov och synsätt, samt
  - d) behovet av att vidta åtgärder för att möta de könsspecifika riskerna vid utarbetandet av strategier för tobakskontroll.
3. Internationellt samarbete, i synnerhet överföring av teknik, kunskaper och finansiellt stöd och tillhandahållande av därmed sammanhörande expertis för att inrätta och genomföra effektiva program för tobakskontroll med beaktande av lokal kultur lika väl som sociala, ekonomiska, politiska och rättsliga faktorer, är en viktig del av konventionen.
4. Allsidiga multisektoriella åtgärder och aktioner för att minska konsumtionen av tobaksvaror i alla former på nationell, regional och internationell nivå är oundgängliga för att, i överensstämmelse med folkhälsoprinciper, förebygga uppkomsten av sjukdomar, funktionshinder och för tidiga dödsfall orsakade av tobaksbruk och exponering för tobaksrök.

5. Ansvarsfrågor, såsom de bestäms av varje part inom ramen för dess behörighet, är en viktig del av en fullständig tobakskontroll.
6. Vikten av tekniskt och finansiellt stöd för att underlätta den ekonomiska övergången för tobaksodlare och tobaksarbetare, vilkas försörjning allvarligt påverkas av programmen för tobakskontroll i parter i konventionen som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier, bör erkännas och mötas i samband med de nationellt utvecklade strategierna för hållbar utveckling.
7. Det civila samhällets deltagande är oundgängligt för att uppnå målet för denna konvention och dess protokoll.

Artikel 5

Allmänna skyldigheter

1. Varje part skall utveckla, genomföra, regelbundet uppdatera och se över fullständiga multisektoriella nationella strategier, planer och program för tobakskontroll i enlighet med denna konvention och de protokoll som parten är ansluten till.
2. För detta ändamål skall varje part i enlighet med sin förmåga
  - a) inrätta eller förstärka och finansiera en nationell samordnande mekanism eller samlingspunkter för tobakskontroll, och
  - b) besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder och i förekommande fall samarbeta med andra parter för att utveckla lämpliga politiska program för att förebygga och minska tobaksbruk, nikotinberoende och exponering för tobaksrök.
3. När parterna fastställer och genomför sin folkhälsopolitik i fråga om tobakskontroll skall de, i enlighet med nationell lagstiftning, agera för att skydda denna politik från påverkan av kommersiella och andra intressen inom tobaksindustrin.
4. Parterna skall samarbeta vid utformningen av föreslagna åtgärder, förfaranden och riktlinjer för genomförandet av konventionen och de protokoll som de är anslutna till.
5. Parterna skall, i förekommande fall, samarbeta med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ för att uppnå målen med konventionen och de protokoll som de är anslutna till.
6. Parterna skall, inom ramen för de medel och resurser de förfogar över, samarbeta för att uppbringa finansiella resurser för ett effektivt genomförande av konventionen genom bilaterala och multilaterala finansieringsmekanismer.

DEL III: ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA EFTERFRÅGAN PÅ TOBAK

Artikel 6

Pris- och skatteåtgärder för att minska efterfrågan på tobak

1. Parterna erkänner att pris- och skatteåtgärder är ett effektivt och viktigt medel för att minska tobaksbruket hos olika delar av befolkningen, i synnerhet ungdomar.
2. Utan att detta skall inverka på parternas suveräna rätt att besluta om och fastställa sin skattepolitik, bör varje part beakta sina folkhälso-politiska mål i fråga om tobakskontroll och vidta eller, i förekommande fall, bibehålla åtgärder som kan innefatta att
  - a) genomföra skattepolitik och, i förekommande fall, prispolitik för tobaksvaror som kan bidra till hälsopolitiska mål som syftar till att minska tobaksbruket, och
  - b) i förekommande fall förbjuda eller begränsa internationella resandes inköp och/eller import av tobaksvaror som är befriade från skatter och tullar.
3. Parterna skall uppge skattesatser för tobaksvaror och utvecklings-tendenser i tobakskonsumtionen i sina periodiska rapporter till partskonferensen, i enlighet med artikel 21.

Artikel 7

Andra åtgärder än prisåtgärder för att minska efterfrågan på tobak

Parterna erkänner att allsidiga åtgärder, andra än prisåtgärder, är ett effektivt och viktigt medel för att minska tobakskonsumtionen. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder som krävs för att uppfylla partens skyldigheter enligt artiklarna 8–13 och skall när så är lämpligt samarbeta med varandra direkt eller via behöriga internationella organ för att genomföra dessa. Partskonferensen skall föreslå lämpliga riktlinjer för genomförandet av bestämmelserna i dessa artiklar.

Artikel 8

Skydd mot exponering för tobaksrök

1. Parterna erkänner att vetenskaplig bevisning otvetydigt har slagit fast att exponering för tobaksrök orsakar död, sjukdomar och funktions-hinder.
2. Varje part skall, på rättsområden som omfattas av dess egen be-hörighet enligt den nationella lagstiftningen, besluta om och genomföra, samt, på rättsområden där annan behörighet föreligger, aktivt främja

antagandet och genomförandet av effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder som ger skydd mot exponering för tobaksrök på arbetsplatser inomhus, allmänna transportmedel, offentliga platser inomhus och i förekommande fall andra offentliga platser.

Artikel 9

Reglering av tobaksvarors innehåll

Partskonferensen skall, i samråd med behöriga internationella organ, föreslå riktlinjer för testning och mätning av tobaksvarors innehåll och emissioner och för reglering av detta innehåll och dessa emissioner. Varje part skall, med samtycke av behöriga nationella myndigheter, besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för sådan testning och mätning och för sådan reglering.

Artikel 10

Reglering av information om tobaksvaror

Varje part skall, i enlighet med sin nationella lagstiftning, besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder som kräver att tillverkare och importörer av tobaksvaror informerar statliga myndigheter om tobaksvarornas innehåll och emissioner. Varje part skall vidare besluta om och genomföra effektiva åtgärder för att allmänheten skall få kännedom om information om de giftiga substanserna i tobaksvarorna och de emissioner de kan ge upphov till.

Artikel 11

Förpackning och märkning av tobaksvaror

1. Varje part skall inom tre år från den dag denna konvention träder i kraft för den parten, besluta om och genomföra i överensstämmelse med sin nationella lagstiftning effektiva åtgärder för att säkerställa att

a) förpackning och märkning av tobaksvaror inte främjar en tobaksprodukt på något sätt som är falskt, vilseledande, missvisande eller kan ge ett felaktigt intryck av produktens egenskaper, hälsoeffekter, risker eller emissioner, inbegripet varje term, beskrivning, varumärke, symbol eller annat tecken som direkt eller indirekt ger det falska intrycket att en viss tobaksvara är mindre skadlig än andra tobaksvaror, såsom till exempel termer som "låg tjärhalt", "lätt/light", "ultralätt/ultra-light" eller "mild", samt

b) varje paket och förpackning av tobaksvaror samt alla yttre förpackningar och märkningar av sådana varor också förses med varningstexter som beskriver de skadliga effekterna av tobaksbruk och som också kan innehålla andra lämpliga meddelanden.

Dessa varningstexter och meddelanden

- i) skall godkännas av den behöriga nationella myndigheten,
- ii) skall växla regelbundet,
- iii) skall vara stora, tydliga, synliga och läsliga,
- iv) bör omfatta 50 procent eller mer av de mest synliga ytorna på förpackningen och får inte omfatta mindre än 30 procent av dessa ytor,
- v) kan bestå av eller omfatta bilder eller piktogram.

2. Varje paket och förpackning av tobaksvaror samt yttre förpackning och märkning av sådana varor skall, utöver den varningstext som anges i punkt 1 b i denna artikel, innehålla information om relevanta ämnen och emissioner från tobaksvaror enligt vad som definierats av de nationella myndigheterna.

3. Varje part skall kräva att den varningstext och den övriga textinformation som anges i punkterna 1 b och 2 i denna artikel finns på dess huvudspråk på varje paket och förpackning av tobaksvaror samt på varje yttre förpackning och märkning av sådana varor.

4. Vid tillämpningen av denna artikel avses med uttrycket "yttre förpackning och märkning" beträffande tobaksvaror varje form av förpackning eller märkning som används vid detaljhandel med varan.

Artikel 12

Utbildning, information och allmän upplysning

Varje part skall främja och stärka allmänhetens medvetenhet om frågor som gäller tobakskontroll genom användning av alla disponibla kommunikationsmedel i den mån det är lämpligt. För detta ändamål skall varje part besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för att främja

- a) stor tillgänglighet till effektiva och allsidiga program för utbildning och information till allmänheten om hälsoriskerna, inbegripet det beroende som följer av tobaksbruk och exponering för tobaksrök,
- b) allmän medvetenhet om de hälsorisker som är förbundna med tobaksbruk och exponering för tobaksrök och om vinsterna med tobaksavvänjning och en tobaksfri livsstil, såsom specificeras i artikel 14.2,
- c) allmänhetens tillgång, i enlighet med nationell lagstiftning, till en bred information om tobaksindustrin, relevant för konventionens mål,
- d) effektiva och lämpliga utbildnings- och informationsprogram om tobakskontroll riktade till exempelvis personal inom hälsovård,

samhällsservice, socialtjänst, media och utbildningsväsende samt beslutsfattare, administratörer och andra berörda personer,

e) medvetenhet hos och deltagande av offentliga och privata organ och enskilda organisationer utan anknytning till tobaksindustrin, vid utveckling och genomförande av tvärssektoriella program och strategier för tobakskontroll, samt

f) allmän medvetenhet om och tillgång till information om de skadliga konsekvenserna för hälsa, ekonomi och miljö som tobaksproduktion och tobaksbruk medför.

Artikel 13

Tobaksreklam, marknadsföring och sponsring

1. Parterna erkänner att ett totalförbud mot reklam, marknadsföring och sponsring skulle minska bruket av tobaksvaror.

2. Varje part skall, i enlighet med sin författning eller sina konstitutionella principer, införa ett totalförbud mot all reklam för, marknadsföring och sponsring av tobaksvaror. Detta skall, med reservation för den rättsliga miljö och de tekniska medel som parten disponerar över, omfatta ett totalförbud mot gränsöverskridande reklam, marknadsföring och sponsring som utgår från partens territorium. För detta ändamål skall varje part, inom fem år efter den dag konventionen träder i kraft för den parten, vidta lämpliga lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder och rapportera om dessa i enlighet med artikel 21.

3. En part som på grund av sin författning eller sina konstitutionella principer inte kan införa ett totalförbud skall införa restriktioner för all reklam för, marknadsföring och sponsring av tobak. Detta skall, med reservation för den rättsliga miljö och de tekniska medel som parten disponerar över, omfatta restriktioner eller ett totalförbud mot reklam, marknadsföring och sponsring som utgår från partens territorium och har gränsöverskridande effekter. För detta ändamål skall varje part vidta lämpliga lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder och rapportera om dessa i enlighet med artikel 21.

4. Som ett minimum skall varje part, i enlighet med sin författning eller sina konstitutionella principer,

a) förbjuda alla former av reklam för, marknadsföring och sponsring av tobak som bidrar till att främja en tobaksvara på ett sätt som är falskt, vilseledande eller missvisande eller som kan skapa ett felaktigt intryck av varans karaktär, effekter på hälsan, risker eller emissioner,

b) kräva att varningstexter om hälsorisker eller andra lämpliga varningar eller meddelanden skall åtfölja all tobaksreklam och, i förekommande fall, marknadsföring och sponsring av tobak,

- c) begränsa användningen av direkta eller indirekta incitament som uppmuntrar allmänheten att köpa tobaksvaror,
  - d) i det fall inget totalförbud införts, kräva att tobaksindustrin till behöriga statliga myndigheter redovisar sina kostnader för sådan reklam, marknadsföring och sponsring som inte ännu är förbjuden; dessa myndigheter får besluta om att offentliggöra uppgifterna, på de villkor som bestämts i nationell lagstiftning, och vidarebefordra dem till partskonferensen i enlighet med artikel 21,
  - e) införa ett totalförbud mot, eller, i det fall en part på grund av sin författning eller sina konstitutionella principer inte kan införa ett totalförbud, restriktioner för tobaksreklam, marknadsföring och sponsring i radio, television, tryckta media och i förekommande fall andra media, som Internet, inom fem år, samt
  - f) förbjuda eller, i det fall en part på grund av sin författning eller sina konstitutionella principer inte kan förbjuda, begränsa tobaksrelaterad sponsring av internationella evenemang, aktiviteter och/eller deltagare däri.
5. Parterna uppmuntras att genomföra åtgärder som går utöver de skyldigheter som anges i punkt 4.
6. Parterna skall samarbeta vid utveckling av teknik och andra medel som krävs för att underlätta avskaffandet av gränsöverskridande reklam.
7. Parter som har ett förbud mot vissa former av tobaksreklam, marknadsföring och sponsring har den suveräna rätten att förbjuda de former av gränsöverskridande tobaksreklam, marknadsföring och sponsring som når deras territorium och att ålägga samma sanktioner som för reklam, marknadsföring och sponsring inom landet eller med ursprung i det egna territoriet i enlighet med nationell lagstiftning. Denna punkt varken rekommenderar eller godkänner någon särskild sanktion.
8. Parterna skall överväga utarbetandet av ett protokoll som anger lämpliga åtgärder som kräver internationellt samarbete för ett totalförbud mot gränsöverskridande reklam, marknadsföring och sponsring.

Artikel 14

Efterfrågeminskande åtgärder avseende tobaksberoende och tobaksavvänjning

1. Varje part skall utveckla och sprida lämpliga, allsidiga och integrerade riktlinjer grundade på vetenskapliga bevis och de bästa metoderna, med hänsyn tagen till nationella omständigheter och prioriteringar, och vidta effektiva åtgärder för att främja tobaksavvänjning och adekvat behandling mot tobaksberoende.

2. För detta ändamål skall parterna bemöda sig om att

- a) utforma och genomföra effektiva program som syftar till att främja tobaksavvänjning på platser som utbildningsinstitutioner, hälsovårdsinrättningar, arbetsplatser och idrottsanläggningar.
- b) införliva diagnostisering och behandling av tobaksberoende och rådgivning om tobaksavvänjning i nationella program, planer och strategier för folkhälsa och utbildning, i förekommande fall med deltagande av personal inom hälsovård, samhällsservice och socialtjänst,
- c) inom hälsovårdsinrättningar och rehabiliteringscentrum inrätta program för diagnostisering, rådgivning, förebyggande och behandling av tobaksberoende, samt
- d) samarbeta med andra parter för att underlätta tillgängligheten till behandling av tobaksberoende till en överkomlig kostnad, inbegripet farmaceutiska produkter i enlighet med artikel 22. Sådana produkter och deras innehåll kan innefatta läkemedel, produkter för administration av läkemedel och, i förekommande fall, diagnostik.

DEL IV: ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA
TILLGÅNGEN TILL TOBAK

Artikel 15

Olaglig handel med tobaksvaror

- 1. Parterna erkänner att eliminering av alla former av olaglig handel med tobaksvaror, inbegripet smuggling, olaglig framställning och förfälskning, samt utveckling och genomförande av därmed sammanhängande nationell lagstiftning, utöver subregionala, regionala och globala överenskommelser, utgör fundamentala delar av tobakskontrollen.
- 2. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för att säkerställa att alla paket och förpackningar med tobaksvaror och alla former av yttre förpackning av sådana varor är märkta för att hjälpa parterna att bestämma tobaksvarornas ursprung, samt i överensstämmelse med nationell lagstiftning och tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser, hjälpa parterna att bestämma diversionspunkten och att övervaka, dokumentera och kontrollera tobaksvarornas rörelse och deras rättsliga status. Dessutom skall varje part

- a) kräva att alla paket och förpackningar av tobaksvaror avsedda för detalj- eller partihandel och som säljs på den inhemska marknaden är märkta med texten: "Får endast säljas i (infoga landets, den subnationella, regionala eller federala enhetens namn)" eller vara försedda med annan effektiv märkning som anger slutdestina-

tionen eller som kan hjälpa myndigheterna att avgöra om det är lagligt att sälja produkten på den inhemska marknaden, samt

b) i förekommande fall överväga att utveckla ett praktiskt system för att följa och spåra produkterna på ett sätt som kan göra distributionssystemet säkrare och bidra till utredningen av olaglig handel.

3. Varje part skall kräva att den förpackningsinformation eller märkning som anges i punkt 2 i denna artikel skall presenteras i läsbar form och/eller vara utformad på dess huvudspråk.

4. I syfte att eliminera olaglig handel med tobaksvaror skall varje part

a) övervaka och samla in uppgifter om gränsöverskridande handel med tobaksvaror, inbegripet olaglig handel, samt utbyta information mellan tullmyndigheter, skattemyndigheter och andra myndigheter, i förekommande fall och i enlighet med nationell lagstiftning och relevanta tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser,

b) införa eller stärka lagstiftning med ändamålsenliga påföljder och rättelsemöjligheter vid olaglig handel med tobaksvaror, inbegripet förfalskning och smuggling av cigaretter,

c) vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att all konfiskerad tillverkningsutrustning, förfalskade och smugglade cigaretter och andra tobaksvaror förstörs, om möjligt med miljövänliga metoder, eller omhändertas i enlighet med nationell lagstiftning,

d) besluta om och genomföra åtgärder för att övervaka, dokumentera och kontrollera lagring och distribution av tobaksvaror som hålls eller transporteras under suspension av skatt eller tull inom ramen för partens jurisdiktion, och

e) där så är lämpligt, vidta åtgärder för att möjliggöra konfiskering av vinster som härrör från olaglig handel med tobaksvaror.

5. Den information som samlas in enligt punkt 4 a och 4 d i denna artikel skall i förekommande fall lämnas i form av sammanställningar i parternas periodiska rapporter till partskonferensen i enlighet med artikel 21.

6. Parterna skall, i förekommande fall och i enlighet med sin nationella lagstiftning, främja samarbete mellan nationella organ, liksom mellan berörda regionala och internationella mellanstatliga organisationer i fråga om utredningar, åtal och rättsliga förfaranden i syfte att eliminera olaglig handel med tobaksvaror. Särskild tonvikt skall läggas vid samarbete på regional och subregional nivå för att bekämpa olaglig handel med tobaksvaror.

7. Varje part skall vinnlägga sig om att besluta om och genomföra ytterligare åtgärder, inbegripet licensiering i förekommande fall, för att kontrollera eller reglera tillverkningen och distributionen av tobaksvaror i syfte att förhindra olaglig handel.

Artikel 16

Försäljning till och av minderåriga

1. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder på lämplig myndighetsnivå för att förbjuda försäljning av tobaksvaror till personer som inte uppnått den ålder som följer av inhemsk rätt eller bestämts i nationell lagstiftning, eller 18 år. Dessa åtgärder kan omfatta

a) krav på att alla som säljer tobaksvaror skall placera en tydlig och väl synlig skylt inne på försäljningsstället med information om förbudet mot tobaksförsäljning till minderåriga, och i tveksamma fall begära att varje tobaksköpare på lämpligt sätt styrker att han uppnått den lagstadgade åldern,

b) förbud mot försäljning av tobaksvaror på så sätt att varorna är direkt tillgängliga, t.ex. på hyllor i affärerna,

c) förbud mot tillverkning och försäljning av godsaker, snacks, leksaker eller andra saker som har form av tobaksvaror och som tilltalar minderåriga, samt

d) säkerställande av att tobaksvaruautomater inom området för partens jurisdiktion inte är tillgängliga för minderåriga och inte främjar försäljning av tobaksvaror till minderåriga.

2. Varje part skall förbjuda eller verka för ett förbud mot gratisutdelning av tobaksvaror till allmänheten och i synnerhet till minderåriga.

3. Varje part skall bemöda sig om att förbjuda försäljning av lösa cigaretter eller cigaretter i små förpackningar, vilket ökar dessa produkters tillgänglighet för minderåriga.

4. Parterna erkänner att, för att få bättre effekt, åtgärder för att förhindra försäljning av tobaksvaror till minderåriga i förekommande fall bör genomföras i kombination med andra bestämmelser i denna konvention.

5. En part får, i samband med att den undertecknar, ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention, eller när som helst därefter, genom en skriftlig bindande deklaration tillkännage sitt åtagande att förbjuda införandet av tobaksvaruautomater inom området för sin jurisdiktion, eller, i förekommande fall, totalförbjuda tobaksvaru-

automater. Den deklaration som görs enligt denna artikel skall av depositarien vidarebefordras till alla parter i konventionen.

6. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder, inbegripet påföljder för försäljare och distributörer, för att säkerställa uppfyllandet av de skyldigheter som anges i punkterna 1–5 i denna artikel.

7. Varje part bör, i förekommande fall, besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för att förbjuda att tobaksvaror säljs av personer som inte uppnått den ålder som följer av inhemsk rätt eller bestämts i nationell lagstiftning, eller 18 år.

Artikel 17

Stöd till ekonomiskt bärkraftiga alternativa verksamheter

Parterna skall, i samarbete med varandra och med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer, när det är lämpligt, främja ekonomiskt bärkraftiga alternativ för tobaksarbetare, tobaksodlare och, allt efter omständigheterna, enskilda försäljare.

DEL V: MILJÖSKYDD

Artikel 18

Skydd av miljön och människors hälsa

Parterna är överens om att vid uppfyllandet av sina skyldigheter enligt denna konvention ta vederbörlig hänsyn till skyddet av miljön och människors hälsa när det gäller tobaksodling och framställning av tobaksvaror inom deras respektive territorier.

DEL VI: ANSVARSFRÅGOR

Artikel 19

Ansvar

1. För tobakskontrolländamål skall parterna, om det behövs, överväga att vidta lagstiftningsåtgärder eller stärka sin befintliga lagstiftning i fråga om straffrättsligt och civilrättsligt ansvar, inbegripet i förekommande fall skadestånd.

2. Parterna skall samarbeta med varandra för att utbyta information via partskonferensen i enlighet med artikel 21, inbegripet

a) information om hälsoeffekter till följd av bruk av tobaksvaror och exponering för tobaksrök i enlighet med artikel 20.3 a, samt

- b) information om gällande lagstiftning och reglering samt om relevant rättspraxis.
3. Parterna skall, i förekommande fall och enligt ömsesidig överenskommelse, inom de gränser som bestäms av nationell lagstiftning, politik, juridisk praxis och tillämpliga befintliga fördragsbestämmelser, bistå varandra i rättsliga förfaranden som gäller straffrättsligt och civilrättsligt ansvar förenligt med denna konvention.
4. Konventionen skall på inget sätt påverka eller begränsa parternas rätt till tillträde till varandras domstolar när sådana rättigheter föreligger.
5. Partskonferensen kan, om det är möjligt, på ett tidigt stadium och med beaktande av pågående arbete inom relevanta internationella forum överväga frågor angående ansvar, inbegripet lämpliga internationella sätt att behandla dessa frågor och lämpliga medel för att på begäran stödja parterna i deras lagstiftande och annan verksamhet i överensstämmelse med denna artikel.

DEL VII: VETENSKAPLIGT OCH TEKNISKT SAMARBETE OCH LÄMNANDE AV INFORMATION

Artikel 20

Forskning, övervakning och utbyte av information

1. Parterna åtar sig att utveckla och främja nationell forskning samt att samordna forskningsprogram på de regionala och internationella nivåerna inom området för tobakskontroll. För detta ändamål skall varje part
- a) initiera och samarbeta, direkt eller genom behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ, i bedrivande av forskning och vetenskaplig utvärdering, och därvid främja och uppmuntra forskning om orsaker till och konsekvenser av tobaksbruk och exponering för tobaksrök liksom forskning om alternativa grödor, samt
  - b) främja och stärka, med stöd av behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ, utbildning och stöd till alla som deltar i verksamhet som rör tobakskontroll, inbegripet forskning, genomförande och utvärdering.
2. Parterna skall, när så är lämpligt, inrätta program för nationell, regional och global övervakning av omfattning, mönster, orsaker och konsekvenser av tobaksbruk och exponering för tobaksrök. För detta ändamål bör parterna integrera program för tobaksövervakning i nationella, regionala och globala hälsoövervakningsprogram, så att uppgifterna i förekommande fall blir jämförbara och kan analyseras på regional och internationell nivå.

3. Parterna erkänner vikten av finansiellt och tekniskt stöd från internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ. Varje part skall bemöda sig om att

a) gradvis inrätta ett nationellt system för epidemiologisk övervakning av tobaksbruk och därmed sammanhängande sociala, ekonomiska och hälsorelaterade indikatorer,

b) samarbeta med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ, inbegripet statliga och enskilda organ, vid regional och global övervakning av tobak och utbyte av information om de indikatorer som anges i punkt 3 a i denna artikel, samt

c) samarbeta med Världshälsoorganisationen vid utarbetande av vägledande riktlinjer eller allmänna förfaranden för att samla in, analysera och sprida uppgifter från tobaksrelaterad övervakning.

4. Parterna skall, med förbehåll för nationell lagstiftning, främja och underlätta utbytet av allmänt tillgänglig vetenskaplig, teknisk, socioekonomisk, kommersiell och rättslig information, liksom information om metoder inom tobaksindustrin och tobaksodlingen som är relevant för denna konvention, och därvid beakta och vidta åtgärder för att möta de särskilda behoven hos parter som är utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier. Varje part skall bemöda sig om att

a) gradvis inrätta och upprätthålla en uppdaterad databas med lagar och bestämmelser som gäller tobakskontroll och, i förekommande fall, information om deras tillämpning liksom relevant rättspraxis, samt samarbeta vid utveckling av program för regional och global tobakskontroll,

b) gradvis inrätta och upprätthålla en bas med uppdaterade uppgifter från nationella övervakningsprogram i enlighet med punkt 3 a i denna artikel, samt

c) samarbeta med behöriga internationella organisationer för att gradvis inrätta och upprätthålla ett globalt system för att regelbundet samla in och sprida information om tobaksproduktion och tillverkning samt om aktiviteter hos tobaksindustrin som har betydelse för konventionen eller nationella verksamheter för tobakskontroll.

5. Parterna bör samarbeta inom de regionala och internationella mellanstatliga organisationer och de institutioner för finansiering och utveckling där de är medlemmar för att främja och uppmuntra tillhandahållandet av tekniska och finansiella resurser till sekretariatet för att hjälpa parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier att uppfylla sina åtaganden om forskning, övervakning och utbyte av information.

Artikel 21

Rapportering och utbyte av information

1. Varje part skall till partskonferensen, via sekretariatet, lämna periodiska rapporter om hur parten genomfört konventionen, vilka bör inkludera

- a) information om lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder som vidtagits för att genomföra konventionen,
- b) information, i förekommande fall, om svårigheter eller hinder som parten har mött vid genomförandet av konventionen och om de åtgärder som vidtagits för att överkomma dessa hinder,
- c) information, i förekommande fall, om finansiellt och tekniskt stöd som lämnats eller mottagits för aktiviteter avseende tobakskontroll,
- d) information om övervakning och forskning i enlighet med vad som anges i artikel 20, samt
- e) den information som anges i artiklarna 6.3, 13.2, 13.3, 13.4 d, 15.5 och 19.2.

2. Frekvens och utformning av alla parter rapporter skall beslutas av partskonferensen. Varje part skall lämna sin första rapport inom två år från den dag konventionen träder i kraft för den parten.

3. Partskonferensen skall i enlighet med artiklarna 22 och 26 överväga arrangemang för att på begäran hjälpa de parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier att uppfylla sina skyldigheter enligt denna artikel.

4. Rapportering och utbyte av information enligt konventionen skall ske med förbehåll för nationell lagstiftning om konfidentialitet och privatliv. Parterna skall enligt ömsesidig överenskommelse skydda all konfidentiell information som utbyts.

Artikel 22

Samarbete på vetenskapliga, tekniska och rättsliga områden samt tillhandahållande av därmed sammanhängande expertis

1. Parterna skall samarbeta direkt eller genom behöriga internationella organ för att stärka sin förmåga att uppfylla skyldigheterna enligt denna konvention och därvid beakta behoven hos de parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier. Detta samarbete skall på ömsesidigt överenskomna villkor främja överförandet av teknisk, vetenskaplig och rättslig expertis och teknologi, för att upprätta och stärka nationella strategier, planer och program för tobakskontroll som bland annat syftar till att

- a) underlätta utveckling, överföring och förvärv av teknologi, kunskap, färdigheter, kapacitet och expertis med avseende på tobakskontroll,
  - b) tillhandahålla teknisk, vetenskaplig, rättslig och annan expertis för att upprätta och stärka nationella strategier, planer och program för tobakskontroll som syftar till genomförandet av konventionen, bland annat genom att
    - i) på begäran bistå vid utvecklingen av en solid rättslig grund liksom tekniska program, inbegripet sådana som syftar till att förebygga inledande av tobaksbruk, att främja tobaksavvänjning och att skydda människor från exponering för tobaksrök,
    - ii) i förekommande fall hjälpa tobaksarbetare att finna andra lämpliga utkomstmöjligheter på ett ekonomiskt och rättsligt hållbart sätt, samt
    - iii) i förekommande fall hjälpa tobaksodlare att lägga om sin produktion till alternativa grödor på ett ekonomiskt hållbart sätt,
  - c) stödja lämpliga utbildningsprogram eller program för att öka medvetenheten hos berörd personal i enlighet med artikel 12,
  - d) i förekommande fall, tillhandahålla material, utrustning och tillbehör liksom logistikstöd som krävs för strategier, planer, och program för tobakskontroll,
  - e) identifiera metoder för tobakskontroll, inbegripet fullständig behandling av nikotinberoende, och
  - f) i förekommande fall främja forskning för att göra kostnaden för fullständig behandling av nikotinberoende mera överkomlig.
2. Partskonferensen skall främja och underlätta överföring av teknisk, vetenskaplig och rättslig expertis och teknologi med det finansiella stöd som tillförsäkras i enlighet med artikel 26.

DEL VIII: INSTITUTIONELLA DISPOSITIONER OCH FINANSIELLA RESURSER

Artikel 23

Partskonferensen

1. En partskonferens inrättas härmed. Konferensens första möte skall sammankallas av Världshälsoorganisationen senast ett år efter den dag denna konvention trädde i kraft. Konferensen skall vid sitt första möte besluta om plats och tid för senare regelbundna möten.
2. Partskonferensen kan hålla extraordinarie möten när konferensen finner det nödvändigt, eller på någon av parternas skriftliga begäran, under förutsättning att denna begäran, inom sex månader från det att

konventionens sekretariat underrättat parterna om den, stöds av minst en tredjedel av parterna.

3. Partskonferensen skall vid sitt första möte med konsensus anta sin arbetsordning.

4. Partskonferensen skall med konsensus anta sina egna finansiella regler och regler för finansieringen av varje underorgan som den kan inrätta, liksom finansiella regler som styr sekretariatets verksamhet. Vid varje ordinarie möte skall den anta en budget för räkenskapsperioden fram till nästa ordinarie möte.

5. Partskonferensen skall regelbundet granska konventionens tillämpning och fatta de beslut som krävs för att främja ett effektivt genomförande av den och kan anta protokoll och bilagor till samt ändringar i konventionen, i enlighet med artiklarna 28, 29 och 33. Den skall för detta ändamål,

a) främja och underlätta utbyte av information enligt artiklarna 20 och 21,

b) främja och vägleda utvecklingen och den periodiska förbättringen av jämförbara metoder för forskning och insamling av uppgifter, utöver dem som avses i artikel 20, och som är relevanta för konventionens genomförande,

c) i förekommande fall främja utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av strategier, planer och program, liksom av politik, lagstiftning och andra åtgärder,

d) granska de rapporter som lämnas av parterna enligt artikel 21 samt anta regelbundna rapporter om genomförandet av konventionen,

e) främja och underlätta mobilisering av finansiella resurser för genomförandet av konventionen i enlighet med artikel 26,

f) inrätta de underorgan som krävs för att uppnå konventionens mål,

g) vid behov begära tjänster och information av samt samarbete med behöriga och relevanta organisationer och organ inom Förenta nationernas system och andra internationella och regionala mellanstatliga organisationer och enskilda organisationer och organ för att stärka genomförandet av konventionen, samt

(h) i förekommande fall överväga andra åtgärder för att uppnå konventionens mål i ljuset av erfarenheterna vid dess genomförande.

6. Partskonferensen skall bestämma villkoren för observatörers deltagande vid dess förhandlingar.

Artikel 24

Sekretariat

1. Partskonferensen skall utse ett permanent sekretariat och organisera dess verksamhet. Partskonferensen skall bemöda sig om att göra detta vid sitt första möte.
2. Fram till dess att ett permanent sekretariat utsetts och inrättats, skall Världshälsoorganisationen upprätthålla sekretariatsfunktionerna enligt denna konvention.
3. Sekretariatets funktioner skall vara följande:
  - a) Organisera partskonferensens och varje underorgans möten och tillhandahålla de tjänster som behövs.
  - b) Vidarebefordra de rapporter som det mottar enligt konventionen.
  - c) På begäran stödja parterna, särskilt de parter som är utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier, med att sammanställa och inge den information som krävs enligt bestämmelserna i konventionen.
  - d) Upprätta rapporter om sin verksamhet enligt konventionen under ledning av partskonferensen och överlämna dem till partskonferensen.
  - e) Under ledning av partskonferensen säkerställa den samordning som krävs med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ.
  - f) Under ledning av partskonferensen vidta de administrativa eller avtalsmässiga dispositioner som kan krävas för ett effektivt fullgörande av dess funktioner.
  - g) Utföra andra sekretariatsfunktioner som anges i konventionen och i vilket som helst av dess protokoll samt övriga funktioner som kan komma att beslutas av partskonferensen.

Artikel 25

Förhållandet mellan partskonferensen och mellanstatliga organisationer

För att tillhandahålla tekniskt och finansiellt samarbete som krävs för att uppnå målet för denna konvention kan partskonferensen begära sam-

arbete av behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer, inbegripet finansierings- och utvecklingsinstitutioner.

Artikel 26

Finansiella resurser

1. Parterna erkänner de finansiella resursernas viktiga roll för att uppnå målet med denna konvention.
2. Varje part skall finansiellt stödja sin nationella verksamhet med syfte att uppnå konventionens mål, i överensstämmelse med nationella planer, prioriteringar och program.
3. Parterna skall i förekommande fall främja utnyttjandet av bilaterala, regionala, subregionala och andra multilaterala kanaler för att tillhandahålla medel till utveckling och förstärkning av multisektoriella allsidiga program för tobakskontroll i parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier. Följaktligen bör ekonomiskt bärkraftiga alternativ till tobaksproduktion, inbegripet diversifiering av grödor, förutses och stödjas inom ramen för nationellt utvecklade strategier för en hållbar utveckling.
4. De parter som är företrädare i relevanta regionala och internationella mellanstatliga organisationer och i finansierings- och utvecklingsinstitutioner skall uppmanas dessa organ att finansiellt stödja parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier för att hjälpa dem att uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen, utan att detta begränsar rätten att delta i dessa organisationer.
5. Parterna är eniga om följande:
  - a) För att hjälpa parterna att uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen bör alla relevanta potentiella och existerande resurser, vare sig ekonomiska, tekniska eller andra, såväl offentliga som privata, som är tillgängliga för aktiviteter avseende tobakskontroll, mobiliseras och användas till förmån för alla parter, i synnerhet parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier.
  - b) Sekretariatet skall på begäran ge råd till parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier om tillgängliga finansieringsmöjligheter för att hjälpa dem att uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen.
  - c) Partskonferensen skall vid sitt första möte granska befintliga och potentiella finansieringskällor och stödmekanismer på grundval av en studie ledd av sekretariatet och annan relevant information, och överväga i vilken mån de är adekvata.

d) Partskonferensen skall beakta resultatet av denna granskning för att bedöma om det finns anledning att förstärka existerande mekanismer eller att inrätta en global fond för frivilliga bidrag eller andra lämpliga finansieringsmekanismer för att vid behov kanalisera ytterligare finansiella resurser till parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier och på så sätt hjälpa dem att uppnå konventionens mål.

DEL IX: TVISTLÖSNING

Artikel 27

Twistlösning

1. Om det mellan två eller flera parter uppstår tvist beträffande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skall de berörda parterna söka lösa tvisten på diplomatisk väg genom förhandling eller andra fredliga medel som de väljer, inbegripet bona officia, medling eller förlikning. Om en tvist inte kan lösas genom bona officia, medling eller förlikning skall det inte befria de tvistande parterna från ansvaret att fortsätta att söka en lösning.
2. Vid ratifikation, godtagande, godkännande, formellt bekräftande av eller anslutning till konventionen, eller vid varje tidpunkt därefter, kan en stat eller en regional organisation för ekonomisk integration till depositarien skriftligen förklara att den vid en tvist som inte kan lösas enligt punkt 1 i denna artikel godtar ett tvingande skiljedomsförfarande enligt procedurer som skall antas med konsensus av partskonferensen.
3. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på varje protokoll mellan parterna i det protokollet, om inget annat föreskrivs i det protokollet.

DEL X: KONVENTIONENS VIDARE UTVECKLING

Artikel 28

Ändringar i konventionen

1. Varje part kan föreslå ändringar i denna konvention. Sådana ändringar skall övervägas av partskonferensen.
2. Ändringar i konventionen skall antas av partskonferensen. Texten till en föreslagen ändring i konventionen skall tillställas parterna av sekretariatet minst sex månader före det möte då ändringen föreslås bli antagen. Sekretariatet skall också meddela föreslagna ändringar till konventionens signatärer och för kännedom till depositarien.
3. Parterna skall göra alla ansträngningar för att nå konsensus om varje föreslagen ändring i konventionen. Om alla ansträngningar att nå konsensus har misslyckats, och ingen överenskommelse har kommit till

stånd, skall ändringen som en sista utväg antas med tre fjärdedelars majoritet av de parter som är närvarande och röstar vid mötet. Vid tillämpningen av denna artikel avses med parter som är närvarande och röstar alla parter som är närvarande och röstar för eller emot förslaget. Varje antagen ändring skall av sekretariatet meddelas depositarien, som skall vidarebefordra den till alla parter för godtagande.

4. Instrument om godtagande av en ändring skall deponeras hos depositarien. En ändring som antagits i enlighet med punkt 3 i denna artikel träder i kraft för de parter som godtagit den nittio dagar efter den dag depositarien mottog ett instrument om godtagande från minst två tredjedelar av parterna i konventionen.

5. Ändringen träder i kraft för varje annan part nittio dagar efter den dag då denna part hos depositarien deponerade ett instrument om godtagande av ändringen.

Artikel 29

Antagande av och ändringar i bilagor till denna konvention

1. Bilagor till denna konvention och ändringar av den skall föreslås, antas och träda i kraft enligt det förfarande som anges i artikel 28.
2. Bilagor till konventionen skall utgöra en integrerande del därav och, om inget annat uttryckligen föreskrivs, skall en hänvisning till konventionen även utgöra en hänvisning till dessa bilagor.
3. Bilagor skall endast innehålla förteckningar, formulär och annat beskrivande material som rör procedurfrågor eller vetenskapliga, tekniska eller administrativa frågor.

DEL XI: SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 30

Reservationer

Inga reservationer får göras mot denna konvention.

Artikel 31

Frånträde

1. En part kan när som helst efter två år från den dag då konventionen trädde i kraft för den parten frånträda konventionen genom en skriftlig underrättelse till depositarien.
2. Varje sådant frånträde träder i kraft ett år efter den dag då depositarien mottog underrättelsen om frånträde, eller den senare dag som kan anges i underrättelsen om frånträde.

3. Varje part som frånträder konventionen skall anses även ha frånträtt de protokoll den är part i.

Artikel 32

Rösträtt

1. Varje part i denna konvention skall ha en röst, utom i de fall som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel.
2. Regionala organisationer för ekonomisk integration skall i frågor inom sitt kompetensområde ha rätt till lika många röster som antalet av deras medlemsstater som är parter i konventionen. En sådan organisation får inte utöva sin rösträtt om någon av dess medlemsstater utövar sin rösträtt och vice versa.

Artikel 33

Protokoll

1. Varje part får föreslå protokoll. Sådana förslag skall övervägas av partskonferensen.
2. Partskonferensen får anta protokoll till denna konvention. Vid antagandet av dessa protokoll skall alla ansträngningar göras för att nå konsensus. Om alla ansträngningar att nå konsensus har misslyckats, och ingen överenskommelse kommit till stånd, skall protokollet som en sista utväg antas med tre fjärdedels majoritet av de parter som är närvarande och röstar vid mötet. Vid tillämpningen av denna artikel avses med parter som är närvarande och röstar alla parter som är närvarande och röstar för eller emot förslaget.
3. Texten till varje föreslaget protokoll skall av sekretariatet tillställas parterna minst sex månader före det möte då protokollet föreslås bli antaget.
4. Endast parter i konventionen kan vara parter i ett protokoll.
5. Varje protokoll till konventionen skall vara bindande endast för parterna i protokollet i fråga. Endast parter i ett protokoll får fatta beslut i frågor som enbart gäller sagda protokoll.
6. Villkoren för ett protokolls ikraftträdande skall fastställas i det instrumentet.

Artikel 34

Undertecknande

Denna konvention skall vara öppen för undertecknande för alla medlemmar i Världshälsoorganisationen och för alla stater som inte är

medlemmar i Världshälsoorganisationen men är medlemmar i Förenta nationerna, samt för regionala organisationer för ekonomisk integration, vid Världshälsoorganisationens högkvarter i Genève från och med den 16 juni 2003 till och med den 22 juni 2003 och därefter vid Förenta nationernas högkvarter i New York, från och med den 30 juni 2003 till och med den 29 juni 2004.

Artikel 35

Ratifikation, godtagande, godkännande, formell bekräftelse eller anslutning

1. Denna konvention skall vara föremål för ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning av stater och formell bekräftelse eller anslutning av regionala organisationer för ekonomisk integration. Den skall vara öppen för anslutning från och med dagen efter den dag den stängs för undertecknande. Instrument om ratifikation, godtagande, godkännande, formell bekräftelse eller anslutning skall deponeras hos depositarien.
2. En regional organisation för ekonomisk integration som blir part i konventionen utan att någon av dess medlemsstater är part skall vara bunden av alla skyldigheter enligt konventionen. I det fall en eller flera medlemsstater i en sådan organisation är parter i konventionen skall organisationen och dess medlemsstater besluta om sina respektive förpliktelser vad gäller fullgörandet av deras skyldigheter enligt konventionen. I sådana fall skall inte organisationen och medlemsstaterna ha rätt att samtidigt utöva sina rättigheter enligt konventionen.
3. Regionala organisationer för ekonomisk integration skall i sina instrument om formell bekräftelse eller instrument om anslutning ange omfattningen av sin behörighet på områden som regleras i denna konvention. Organisationerna skall också informera depositarien, som i sin tur skall informera parterna, om varje väsentlig ändring av omfattningen av behörigheten.

Artikel 36

Ikraftträdande

1. Denna konvention träder i kraft den nittionde dagen efter den dag det fyrtionde instrumentet om ratifikation, godtagande, godkännande, formell bekräftelse eller anslutning deponerades hos depositarien.
2. För varje stat som ratificerar, godtar eller godkänner konventionen eller ansluter sig till den efter det att de villkor för ikraftträdande som anges i punkt 1 i denna artikel har uppfyllts, träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter den dag då den deponerade sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

3. För varje regional organisation för ekonomisk integration som deponerar ett instrument om formell bekräftelse eller ett instrument om anslutning efter det att de villkor för ikraftträdande som anges i punkt 1 i denna artikel har uppfyllts, träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter den dag instrumentet om formell bekräftelse eller anslutning deponerades.

4. Vid tillämpningen av denna artikel skall instrument som deponerats av en regional organisation för ekonomisk integration inte räknas utöver dem som deponerats av medlemsstater i organisationen.

Artikel 37

Depositarie

Förenta nationernas generalsekreterare skall vara depositarie för denna konvention och ändringar i den och för protokoll och bilagor som antagits i enlighet med artiklarna 28, 29 och 33.

Artikel 38

Autentiska texter

Originalen till denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Upprättad i Genève den 21 maj 2003.

BILAGA 5

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/33/EG

ur Europeiska unionens officiella tidning L 152, 20.6.2003, s. 16

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2003/33/EG

av den 26 maj 2003

**om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra
författningar om reklam för och sponsring till förmån för
tobaksvaror**

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 47.2 och artiklarna 55 och 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget³, och av följande skäl:

(1) Det föreligger skillnader mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror. Denna reklam och denna sponsring sprids över medlemsstaternas gränser och utgör verksamhet som omfattas av artikel 49 i fördraget. Skillnaderna i nationell lagstiftning kan leda till ökade hinder för den fria rörligheten mellan medlemsstaterna för de varor eller tjänster som stöder sådan reklam och sponsring. När det gäller reklam i tidningar har vissa hinder redan påträffats. När det gäller sponsring kommer snedvridningen av konkurrensvillkoren sannolikt att öka, vilket redan har noterats i samband med att vissa idrotts- och kulturevenemang har anordnats.

(2) Dessa hinder bör undanröjas, och i detta syfte bör i vissa fall bestämmelserna om reklam för tobaksvaror och sponsring till förmån för tobaksvaror tillnärmas. I synnerhet behöver det anges i vilken utsträckning tobaksreklam är tillåten i vissa typer av publikationer.

(3) Enligt artikel 95.3 i fördraget skall kommissionen i sina förslag som rör upprättandet av den inre marknaden och dess funktion utgå från en hög skyddsnivå. Även Europaparlamentet och rådet strävar inom ramen för sina respektive befogenheter efter att uppnå detta mål. Den lagstiftning i medlemsstaterna som skall tillnärmas är avsedd att skydda folkhälsan genom att reglera marknadsföringen av tobak, som är en beroendeframkallande produkt som förorsakar över en halv miljon dödsfall om året inom gemenskapen, och därigenom förhindra att ungdomar till följd av marknadsföringen börjar röka vid låg ålder och blir beroende.

(4) Spridningen av publikationer såsom tidskrifter, dagstidningar och veckotidningar på den inre marknaden är utsatt för en betydande risk för hinder i den fria

¹ EGT C 270 E, 25.9.2001, s. 97.

² EGT C 36, 8.2.2002, s. 104.

³ Europaparlamentets yttrande av den 20 november 2002 (ännu ej offentligt i EUT) och rådets beslut av den 27 mars 2003.

rörligheten till följd av de lagar och andra författningar i medlemsstaterna som förbjuder eller reglerar tobaksreklam i dessa medier. För att säkerställa fri rörlighet för alla dessa medier på den inre marknaden måste tobaksreklamen på den inre marknaden begränsas till de veckotidningar och tidskrifter som inte är avsedda för allmänheten, till exempel publikationer avsedda enbart för yrkesverksamma inom tobaksindustrin och publikationer som trycks och ges ut i tredje land och som inte i första hand är avsedda för gemenskapens marknad.

(5) Medlemsstaternas lagar och andra författningar om vissa typer av sponsring till förmån för tobaksvaror med gränsöverskridande verkan leder till en betydande risk för snedvridning av konkurrensen för denna verksamhet på den inre marknaden. För att undanröja denna snedvridning är det nödvändigt att förbjuda sådan sponsring endast för verksamhet eller evenemang som har gränsöverskridande verkan, som annars kan vara ett sätt att kringgå de restriktioner som införs för direkt reklam, utan att sponsring på rent nationell nivå regleras.

(6) Informationssamhällets tjänster används i allt större utsträckning som medel för att göra reklam för tobaksvaror i takt med att allmänheten i ökad utsträckning utnyttjar och får tillgång till sådana tjänster. Dessa tjänster, liksom radiosändningar, som också kan överföras med hjälp av informationssamhällets tjänster, är särskilt attraktiva och tillgängliga för unga konsumenter. Tobaksreklam i dessa båda medier är i sig gränsöverskridande och bör därför regleras på gemenskapsnivå.

(7) Gratisutdelning av tobaksvaror omfattas av restriktioner i flera medlemsstater, eftersom denna ofta kan leda till beroende. Gratisutdelning har förekommit i samband med sponsring av evenemang som har gränsöverskridande verkan och bör därför förbjudas.

(8) Internationellt tillämpliga standarder för reklam för tobaksvaror och sponsring till förmån för tobak håller på att förhandlas fram i samband med utarbetandet av Världshälsoorganisationens (WHO) ramkonvention om kontroll av tobak. Genom dessa förhandlingar skall det införas bindande internationella regler som kompletterar reglerna i detta direktiv.

(9) Kommissionen bör upprätta en rapport om genomförandet av detta direktiv. Det bör skapas en möjlighet att inom ramen för de relevanta gemenskapsprogrammen studera hur detta direktiv inverkar på folkhälsan.

(10) Medlemsstaterna bör vidta lämpliga och effektiva åtgärder för att säkerställa kontrollen av genomförandet av de bestämmelser som antas med stöd av detta direktiv i enlighet med deras nationella lagstiftning, enligt kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet om påföljdernas betydelse för genomförandet av gemenskapslagstiftningen för den inre marknaden och rådets resolution av den 29 juni 1995 om enhetlig och effektiv tillämpning av gemenskapsrätten och om sanktioner som skall tillämpas vid överträdelse av dennas bestämmelser om den inre marknaden⁴. Dessa åtgärder bör innefatta bestämmelser enligt vilka personer eller organisationer som har ett berättigat intresse av att stoppa verksamhet som strider mot detta direktiv får möjlighet att ingripa.

(11) De påföljder som föreskrivs i detta direktiv bör inte påverka andra påföljder eller rättsliga åtgärder som anges i nationell lagstiftning.

(12) I detta direktiv regleras reklam för tobaksvaror i andra medier än televisionen, nämligen i tidningar och i andra tryckta publikationer, i radiosändningar och i informationssamhällets tjänster. I detta direktiv regleras också tobaksföretags

⁴EGT C 188, 22.7.1995, s. 1

sponsring av radioprogram och av evenemang eller verksamhet som berör eller som äger rum i flera medlemsstater eller på annat sätt har gränsöverskridande verkan; inklusive gratisutdelning eller rabatterad försäljning av tobaksvaror. Andra former av reklam, till exempel indirekt reklam, och sponsring av evenemang eller verksamhet utan verkningar över gränserna faller utanför detta direktivs räckvidd. Med förbehåll för fördraget behåller medlemsstaterna behörigheten att reglera dessa frågor på det sätt som de anser nödvändigt för att garantera skyddet av människors hälsa.

(13) Marknadsföring av humanläkemedel omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel⁵. Reklam för produkter som är avsedda för tobaksavvänjning omfattas inte av det här direktivet.

(14) Detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av bestämmelserna i rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television⁶, enligt vilket alla former av TV-reklam för cigaretter och andra tobaksvaror är förbjudna. I direktiv 89/552/EEG föreskrivs att TV-program inte får sponsras av företag, vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av cigaretter och andra tobaksprodukter eller tillhandahållande av tjänster för vilka reklam är förbjuden enligt direktivet. Även teleshopping av tobaksprodukter är förbjuden enligt direktiv 89/552/EEG.

(15) Reklamens transnationella karaktär erkänns i rådets direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vilseledande reklam⁷. Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/37/EG av den 5 juni 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror⁸ innehåller bestämmelser om vilseledande produktbeskrivningar på tobaksvarors förpackningar, vilkas gränsöverskridande verkan också har erkänts.

(16) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/43/EG av den 6 juli 1998 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror⁹ ogiltigförklarades av domstolen i mål C-376/98, Förbundsrepubliken Tyskland mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd¹⁰. Hänvisningar till direktiv 98/43/EG bör därför tolkas som hänvisningar till det här direktivet.

(17) I överensstämmelse med proportionalitetsprincipen är det nödvändigt och lämpligt för att förverkliga det grundläggande målet med en väl fungerande inre marknad att fastställa regler om reklam för tobaksvaror och tobaksrelaterad sponsring. Detta direktiv går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträlvade målet i enlighet med artikel 5 tredje stycket i fördraget.

(18) I detta direktiv respekteras de grundläggande rättigheterna och iakttas de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Detta direktiv avser särskilt att säkerställa respekten för den grundläggande rätten till yttrandefrihet.

⁵ EGT L 311, 28.11.2001, s. 67.

⁶ EGT L 298, 17.10.1989, s. 23. Direktivet ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG (EGT L 202, 30.7.1997, s. 60).

⁷ EGT L 250, 19.9.1984, s. 17. Direktivet ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/55/EG (EGT L 290, 23.10.1997, s. 18).

⁸ EGT L 194, 18.7.2001, s. 26.

⁹ EGT L 213, 30.7.1998, s. 9.

¹⁰ [2000] REG I-8419.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och räckvidd

1. Detta direktiv syftar till att tillnärma medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för tobaksvaror och främjande av dessa varor

a) i tidningar och andra tryckta publikationer,

b) i radiosändningar,

c) i informationssamhällets tjänster, och

d) genom sponsring till förmån för tobaksvaror, inklusive gratisutdelning av tobaksvaror.

2. Avsikten är att säkerställa frirörlighet för berörda medier och därmed förknippade tjänster samt att undanröja hinder för den inre marknadens sätt att fungera.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *tobaksvaror*: alla varor som är avsedda att rökas, snusas, sugas på eller tuggas, om de är tillverkade, även delvis, av tobak.

b) *reklam*: varje form av kommersiella meddelanden vars syfte eller direkta eller indirekta verkan är att främja en tobaksvara.

c) *sponsring*: varje form av offentligt eller privat bidrag till ett evenemang, en verksamhet eller en person med syftet eller den direkta eller indirekta verkan att främja en tobaksvara.

d) *informationssamhällets tjänster*: tjänster enligt definitionen i artikel 1.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter¹¹.

Artikel 3

Reklam i tryckta medier och informationssamhällets tjänster

1. Reklam i tidningar och andra tryckta publikationer är bara tillåten i publikationer som endast är avsedda för personer som är yrkesverksamma inom tobaksbranschen och i publikationer som trycks och ges ut i tredje land, när dessa publikationer inte i första hand är avsedda för gemenskapsmarknaden.

Övrig reklam i tidningar och andra tryckta publikationer skall vara förbjuden.

¹¹ EGT L 204, 21.7.1998, s. 37. Direktivet ändrat genom direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18).

2. Reklam som inte är tillåten i tidningar och andra tryckta publikationer skall inte vara tillåten i informationssamhällets tjänster.

Artikel 4

Radioreklam och sponsring

1. Alla former av radioreklam för tobaksvaror skall vara förbjudna.
2. Radioprogram får inte sponsras av företag vilkas huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av tobaksvaror.

Artikel 5

Sponsring av evenemang

1. Sponsring av evenemang och verksamhet som berör eller äger rum i flera medlemsstater eller på något annat sätt har gränsöverskridande verkan skall vara förbjuden.
2. All gratisutdelning av tobaksvaror i samband med sponsring av sådana evenemang som avses i punkt 1 vars syfte eller direkta eller indirekta verkan är att främja sådana produkter skall vara förbjuden.

Artikel 6

Rapport

Kommissionen skall senast den 20 juni 2008 lämna en rapport om genomförandet av detta direktiv till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Rapporten skall åtföljas av de förslag till ändringar av direktivet som kommissionen anser nödvändiga.

Artikel 7

Påföljder och säkerställande av efterlevnaden

Medlemsstaterna skall fastställa regler om påföljder för överträdelser av nationella bestämmelser som har antagits med tillämpning av detta direktiv och skall vidta de åtgärder som krävs för att se till att dessa påföljder tillämpas. Påföljderna måste vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna skall anmäla dessa regler till kommissionen senast den dag som anges i artikel 10, och alla senare ändringar som gäller dem så snart som möjligt.

Dessa regler skall innehålla bestämmelser som säkerställer att personer eller organisationer som i enlighet med nationell lagstiftning kan styrka att de har ett berättigat intresse av att förhindra reklam, sponsring eller andra frågor som är oförenliga med det här direktivet kan vidta rättsliga åtgärder mot sådan reklam eller sponsring eller anmäla sådan reklam eller sponsring till ett administrativt organ som har behörighet antingen att yttra sig över klagomålet eller att inleda lämpliga rättsliga förfaranden.

*Artikel 8***Fri rörlighet för varor och tjänster**

Medlemsstaterna får inte förbjuda eller begränsa den fria rörlighet för varor eller tjänster som följer bestämmelserna i detta direktiv.

*Artikel 9***Hänvisningar till direktiv 98/43/EG**

Hänvisningar till det ogiltigförklarade direktivet 98/43/EG skall tolkas som hänvisningar till det här direktivet.

*Artikel 10***Genomförande**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 juli 2005. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelserna i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 11***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

*Artikel 12***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 maj 2003.

På Europaparlamentets vägnar
P. COX
Ordförande

På rådets vägnar
G. DRYs
Ordförande

BILAGA 6**Rådets rekommendation 2003/54/EG**

ur Europeiska gemenskapernas officiella tidning L22, 25.1.2003, s. 31

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

RÅDET**RÅDETS REKOMMENDATION**

av den 2 december 2002

om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektivare tobakskontroll

(2003/54/EG)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 152.4 andra stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, och

av följande skäl:

(1) I artikel 152 i fördraget föreskrivs att gemenskapens insatser, som skall komplettera den nationella politiken, skall inriktas på att förbättra folkhälsan, förebygga ohälsa och sjukdomar hos människor och undanröja faror för människors hälsa.

(2) I den resolution om ett förbud mot rökning på offentliga platser² som antogs av rådet och av medlemsstaternas hälsoministrar, församlade i rådet den 18 juli 1989, ges riktlinjer för medlemsstaterna i syfte att skydda icke-rökare mot passiv rökning. Till följd av kommissionens rapport om medlemsstaternas reaktioner på detta initiativ³ stärks skyddet i denna rekommendation och inriktas på särskilt sårbara grupper.

(3) I rådets resolution av den 26 november 1996 om minskning av rökningen i Europeiska gemenskapen⁴ erkänns behovet av att utarbeta en effektiv strategi för bekämpning av tobakskonsumtion; resolutionen innehåller vissa inslag som ingår i denna rekommendation.

(4) I rådets slutsatser av den 18 november 1999 om kampen mot tobakskonsumtion⁵ framhävs behovet av att utveckla en övergripande strategi som inbegriper vissa av de åtgärder som ingår i denna rekommendation för skydd av

¹ Förslag av den 18 juni 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT).

² EGT C 189, 26.7.1989, s. 1.

³ KOM(96) 573 slutlig.

⁴ EGT C 374, 11.12.1996, s. 4.

⁵ EGT C 86, 24.3.2000, s. 4.

minderåriga (bestämmelser om försäljning, elektronisk försäljning och varuautomater).

(5) I rådets resolution av den 29 juni 2000 om hälsofaktorer⁶ noterades resultatet av överläggningarna vid Europeiska konferensen om hälsofaktorer i Europeiska unionen som hölls i Evora den 15 och 16 mars 2000 och som lade särskild vikt vid bland annat tobak och som rekommenderade en rad praktiska och målinriktade åtgärder för att möta utmaningarna på dessa områden.

(6) De åtgärder som rekommenderas är nödvändiga mot bakgrund av 500 000 tobaksrelaterade dödsfall årligen i Europeiska gemenskapen och en oroande ökning av antalet barn och ungdomar som börjar röka. Tobaksrökning skadar människors hälsa, då rökare blir beroende av nikotin och drabbas av livshotande och handikappande sjukdomar såsom lungcancer och andra former av cancer, ischemisk hjärtsjukdom och andra hjärt- och kärlsjukdomar samt sjukdomar i andningsorganen såsom emfysem.

(7) Förebyggande av rökning och tobakskontroll är redan prioriterade mål i medlemsstaternas och EU:s folkhälsopolitik. Tobaksrökning fortsätter att vara den främsta orsaken till dödsfall inom Europeiska unionen som är möjliga att förebygga, och resultaten när det gäller att minska tobakskonsumtionen och andelen rökare i befolkningen är alltför lågt. Dessutom bidrar tobaksindustrins reklam, marknadsföring och säljfrämjande åtgärder till att öka tobakskonsumtionen, vilket leder till en ökning av den redan nu höga tobaksrelaterade mortaliteten och sjukligheten. Vissa av dessa strategier verkar vara inriktade på skolungdomar och studerande för att ersätta det stora antal rökare som dör årligen. Det har fastställts att 60 % av rökarna börjar röka innan de fyllt 13 år och 90 % innan de fyllt 18.

(8) Genom programmet Europa mot cancer⁷ har Europeiska gemenskapen ställt upp som ett av sina mål att bidra till bättre hälsa för medborgarna genom att minska antalet cancerfall och andra sjukdomar som orsakas av tobaksrökning.

(9) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/37/EG av den 5 juni 2001 om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror⁸ och förslaget till direktiv om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror⁹ behandlas tobakskontroll inom ramen för fullbordandet och konsolideringen av den inre marknaden och undanröjandet av hinder för en smidigt fungerande marknad, med utgångspunkt från en hög nivå på folkhälsoskyddet.

(10) Vissa åtgärder som bör vara del av en övergripande politik för tobakskontroll, såsom förbud mot reklamaffischer och reklamskyltar eller reklam på bio, kan för närvarande inte harmoniseras enligt gemenskapens bestämmelser om den inre marknaden i en särskild åtgärd mot tobaksbruk.

(11) Alla ovan nämnda faktorer lyfter fram behovet av ett övergripande angreppssätt för tobakskontroll för att minska förekomsten av tobaksrelaterade sjukdomar i gemenskapen.

(12) Som en del av en övergripande politik för tobakskontroll är det viktigt att anta åtgärder som särskilt minskar efterfrågan på tobaksvaror bland barn och ungdomar. Sådana åtgärder kan vara insatser för att minska utbudet av tobaksvaror till barn och ungdomar och för att förbjuda vissa typer av reklam, marknadsföring och

⁶ EGT C 218, 31.7.2000, s. 8.

⁷ EGT L 95, 16.4.1996, s. 9.

⁸ EGT L 194, 18.7.2001, s. 26.

⁹ EGT C 270, 25.9.2001, s. 97.

säljfrämjande åtgärder för tobaksvaror, med hänsyn till att sådana strategier utan åtskillnad påverkar ungdomar och andra åldersgrupper.

(13) Vissa former av försäljning och distribution av tobaksvaror underlättar barns och ungdomars tillgång till dessa varor, och bör därför regleras av medlemsstaterna.

(14) Eftersom varuautomater är synliga för såväl konsumenter som icke-konsumenter, bör de inte förses med annat reklammaterial än sådant som är oundgängligt för att upplysa om de produkter som säljs.

(15) Två andra viktiga åtgärder på EG-nivå tar itu med tobaksreklam och sponsring av tobaksvaror. Genom direktivet om television utan gränser från 1989¹⁰ förbjuds alla former av TV-reklam för tobaksvaror och i det föreskrivs att TV-program inte får sponsras av fysiska eller juridiska personer, vars huvudsakliga verksamhet består i tillverkning eller försäljning av tobaksvaror. I det aktuella förslaget till direktiv om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror ingår ett förbud mot tobaksreklam i tidningar och andra tryckta publikationer, i radio och via informationssamhällets tjänster. I förslaget förbjuds även tobaksbolags sponsring av radioprogram och evenemang som äger rum i flera medlemsstater eller på annat sätt har gränsöverskridande effekter.

(16) Rekommendationen behandlar andra typer av reklam, marknadsföring och säljfrämjande åtgärder som industrin använder för att främja tobakskonsumtion, som kan nå barn och ungdomar utan åtskillnad. Sådana metoder är användningen av tobaksvarumärken på varor eller tjänster som inte har något samband med tobak (brand-stretching) och/eller kläder (merchandising), användning av PR-material (vanliga föremål som askkoppar, tändare, parasoller och andra liknande föremål) och av tobaksvaruprover, användning och förmedling av säljfrämjande åtgärder, (t.ex. rabatter, gåvor, premier eller möjligheter att delta i reklamtävlingar eller spel) användning av skyltar, affischer och andra reklammetoder inomhus eller utomhus (reklam på varuautomater), tobaksreklam på biografer samt alla andra former av reklam, sponsring eller metoder som direkt eller indirekt syftar till att främja tobaksvaror. Medlemsstaternas myndigheter bör anta lämpliga lagstiftnings- eller förvaltningsåtgärder för att, i enlighet med nationella konstitutioner eller konstitutionella principer, särskilt förbjuda sådan verksamhet som på något sätt främjar tobaksvaror samtidigt som den kringgår sådana förbud mot direkt tobaksreklam som redan gäller för vissa medier.

(17) Världshälsoorganisationen och Världsbanken rekommenderar alla länder att förbjuda alla former av tobaksreklam och marknadsföring av tobak. I de fall då endast vissa former av direkt tobaksreklam förbjuds, flyttar tobaksindustrin ofta reklambudgeten till andra strategier för marknadsföring, sponsring och säljfrämjande åtgärder genom att använda kreativa och indirekta sätt att främja tobaksvaror, särskilt till ungdomar. På så sätt kan effekten av partiella förbud mot reklam för tobaksvaror bli begränsad. Vidare har Världsbanken dragit slutsatsen att reklam ökar konsumtionen av cigaretter och att lagstiftning som förbjuder reklam skulle minska konsumtionen under förutsättning att förbudet är övergripande och omfattar alla medier och all användning av varumärkesnamn och logotyper. En sådan minskning av cigarettkonsumtionen skulle ha omedelbara positiva följder för folkhälsan på både kort och lång sikt. Uppgifter om tobaksindustrins totala utgifter för säljfrämjande åtgärder för tobaksvaror är därför en viktig förutsättning för att man skall kunna kontrollera om politiken för tobakskontroll är effektiv ur ett folkhälsoperspektiv. Med hjälp av sådana uppgifter kan man fastställa om bestämmelser kringgås, särskilt genom omläggning av budgetmedel till nya eller oregle-

¹⁰ EGT L 298, 17.10.1989, s. 23.

rade marknadsföringsformer. Tobaksindustrin bör ha skyldighet att regelbundet redovisa sådana utgifter.

(18) Med tanke på hälsoriskerna med passiv rökning, bör medlemsstaterna inrikta sig på att rökare och icke-rökare skyddas mot passiv rökning.

(19) Medlemsstaterna bör fortsätta utvecklingen av strategier och insatser för att minska tobaksbruket, bland annat genom att stödja program för hälsoundervisning för att öka förståelsen för riskerna med tobaksbruk och andra förebyggande program för att motverka rökning.

(20) I Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll, för närvarande under förhandling, ingår många av de frågor som tas upp i denna rekommendation. Därför är det viktigt att se till att åtgärderna i denna rekommendation stämmer överens med det utkast till ramkonvention som just nu diskuteras.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS ATT MEDLEMSSTATERNA

1. antar lämpliga lagar och/eller andra författningar i överensstämmelse med nationell praxis och nationella förhållanden för att förhindra tobaksförsäljning till barn och ungdomar, och bland annat

a) kräver att de som säljer tobaksvaror tar reda på att köparna har uppnått den lägsta ålder för inköp av sådana varor som fastställs i nationell lagstiftning, om en sådan åldersgräns finns,

b) undantar tobaksvaror från självbetjäning i butiker,

c) begränsar tillgången till tobaksautomater till platser dit endast sådana personer har tillträde som uppnått den lägsta ålder för inköp av tobaksvaror som fastställs i nationell lagstiftning, om en sådan åldersgräns finns, eller på annat, lika effektivt sätt reglerar tillgången till de tobaksvaror som säljs i sådana automater,

d) begränsar distansförsäljning av tobaksvaror inom detaljhandeln, såsom försäljning via Internet, till vuxna genom att använda relevanta tekniska medel,

e) förbjuder försäljning av sötsaker och leksaker avsedda för barn och tillverkade med en klar avsikt att produkten och/eller dess förpackning till utseendet skall likna en typ av tobaksvara,

f) förbjuder försäljning av cigaretter styckvis eller i förpackningar om mindre än 19 cigaretter.

2. antar lämpliga lagar och/eller andra författningar för att i överensstämmelse med nationella konstitutioner eller konstitutionella principer förbjuda följande former av reklam och marknadsföring:

a) användning av tobaksvarumärken på varor eller tjänster som inte har något samband med tobak,

b) användning av PR-material (askkoppar, tändare, parasoller osv.) och tobaksvaruprover,

c) användning och förmedling av säljfrämjande åtgärder, t.ex. rabatter, gåvor, premier eller möjligheter att delta i reklamtävlingar och spel,

d) användning av skyltar, affischer och andra reklammetoder inomhus eller utomhus (såsom reklam på tobaksautomater),

e) användning av reklam på biografer, samt

f) alla andra former av reklam, sponsring eller metoder som direkt eller indirekt syftar till att marknadsföra tobaksvaror,

3. antar lämpliga åtgärder, genom att införa lagstiftning eller genom andra metoder i överensstämmelse med nationell praxis och nationella förhållanden, kräver att tillverkare, importörer och andra som i stor skala handlar med tobaksvaror och med andra varor och tjänster som har samma varumärke som tobaksvaror, för medlemsstaterna redovisar sina utgifter för reklam, marknadsföring, sponsring och säljfrämjande kampanjer som inte omfattas av förbud i nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning,

4. ser till att myndigheter eller andra organ på lämplig nivå genomför lagstiftning och/eller andra effektiva åtgärder i överensstämmelse med nationell praxis och nationella förhållanden som ger ett adekvat skydd mot exponering för passiv rökning på arbetsplatser inomhus, på avgränsade offentliga lokaler och på kollektiva färdmedel. Prioritet bör bland annat ges åt utbildningsanstalter, sjukvårdsinrättningar och platser som tillhandahåller tjänster åt barn,

5. fortsätter att utarbeta strategier och insatser för att minska tobaksbruket, bland annat genom att stödja program för en övergripande hälsoinformation, särskilt i skolor, och allmänna program för att motverka tobaksbruk och övervinna tobaksberoendet,

6. ser till att ungdomars bidrag till hälsorelaterad politik och verksamhet riktad mot ungdomar utnyttjas fullt ut, särskilt på informationsområdet, samt främjar särskilda verksamheter som igångsätts, planeras, genomförs och utvärderas av ungdomar,

7. antar och genomför lämpliga pris- och skatteåtgärder på tobaksvaror för att motverka tobakskonsumtion,

8. inför alla nödvändiga och lämpliga förfaranden för att kontrollera efterlevnaden av de regler som anges i denna rekommendation, och

9. informerar kommissionen en gång vartannat år om de åtgärder som vidtagits på grundval av denna rekommendation.

HÄRIGENOM UPPMANAS KOMMISSIONEN ATT

1. följa och bedöma utvecklingen och de åtgärder som vidtas i medlemsstaterna och på gemenskapsnivå,

2. rapportera om genomförandet av de föreslagna åtgärderna på grundval av uppgifter från medlemsstaterna, senast ett år efter mottagandet av denna information från medlemsstaterna enligt denna rekommendation, och

3. överväga om de åtgärder som anges i denna rekommendation fungerar effektivt och överväga behovet av ytterligare åtgärder, särskilt om skillnader konstateras inom den inre marknaden på de områden som omfattas av denna rekommendation.

Utfärdad i Bryssel den 2 december 2002.

På rådets vägnar

B. BENDTSEN

Ordförande